...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...УРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 263 (13579) | 1971 оной ноябриин 6, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Коммунистнууд! КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай патриотическа хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ ябагты, олониитын эдэбхитэй эмхидхэлшэд ба хүмүүжүүлэгшэд бологоты!

(КПСС-эй ЦК-гай Урянуудhаа).

...РТИИН, ГҮРЭНЭЙ ...ЭНЭХИ ХАРЮУСАЛГА

...арад Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойе ...хадаа, саашанхи хэрэгүүдтээ анхаралаа хандуулна, КПСС-эй ...н хараалhан асари ехэ түсэбүүдые амжалтатайгаар шиидхэхэ ...зоригжонхой байhанаа шэнэ хүсэтэйгөөр элирхэйлэн харуулна. ...табиhан зорилгонуудые шиидхэлгэ обществын бүхы ажа... ...элбэрилгын хэрэг саг үргэлжэ hайжаруулха ябадалтай таhар... ...оотой юм. Иимэ оршон байдалда манай кадрнууд тушаа, тэ... ...бүриин ажал ябуулгын онол арга тушаа эрилтэнүүд улам ...

...эй ЦК-гай Политбюро СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 ...хөөхэ табан жэлэй түсэбэй проект хаража үзэхэ, hайшааха ...номическа ба соёлой байгуулалтын бүхы hалбаринуудта тү... ...ринуудай амжалтатай дүүргэлтэ хангаха эмхидхэлэй ба поли... ...лмэрез бүри hайжаруулха шухала гэжэ онсолон тэмдэглэ... ...Гэхэтэй хамта, захиргаанай хэм, шанар улам hайжаруулха, ...элгын үрэ дүнгүүдэй түлөө, гүрэнэй, ажалай журам бэхи... ...түлөө хүдэлмэрилэгшэдэй тус бүриин харюусалга дээшэлүүлхэ ...харал хандуулагдаа.

...ые хэрэгэй амжалтань хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээ... ...шууд дулдыдадаг гээшэ. Нүхэр Л. И. Брежнев партиин ...дэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл хэхэдээ иигэжэ тэмдэг... ...хаитаараан хүтэлбэрилгын хэрэг улам үргэдхэхэтэеэ хамта, ...гол ёhонуудай нэгэн юуб гэхэдэ, В. И. Ленинэй тодорхойл... ...ай партиин ойлгодогой ёhоор, «ямар нэгэн хүдэлмэриин түлөө ...ур бүрин харюусаха ёhотой гэжэ ойлгохо зэргэтэй болоно-... ...дын эдэ заабаринуудые үндэhэ болгон, парти ба правитель... ...совет аппарадай, ажахын захиргаанай бүхы hалбаринуудта энэ ...элбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлхэ эрилтэ табина.

...түмэнэй үмэнэ, партиин ба гүрэнэй үмэнэ ехэ харюусалгатай ...дэрхэ гээшэ манай олонхи хүдэлмэрилэгшэдэй зайлашагүй ...ар болоно. Энэнь бата суртал ба политическэ ушар ёhо мэ... ...тай нягта холбоотой байдаг. Эдэнэр партяар хүмүүжүүлэгдэ... ...а, олониитын үмэнэхи уялгаяа коммунис байгуулалтын мү... ...тада урдань табигдадаг эрилтэнүүдые гүн гүнзэгыгөөр ойл... ...о. Энэнь гүрэнэй ашаг туhые, гүрэнэй ба ажалай жура... ...эй нарин шангаар сахидаг ябадалhаа элеэр харагдана.

...ажахын ябуулгын талаар абажа харабал, хүдэлмэрилэгшэдэй ...рам, гүйсэдхэхы шадабаринь түрүүшын ээлжээндэ гүрэнэй тү... ...даалгабаринуудые бүхы талаарнь дүүргэдэг ябадалаар элир... ...Ажахын аараг үрэ дүн, али нэгэн предприятиин удаан саг ...эдэ оролого олонхи ушарта хүтэлбэрилэгшын харюусалгын мэ... ...арhан ябадалтай холбоотой байдаг. 1971 оной юhэ hарын ...хы промышленнэ министерствэнүүдэй дүүргээд байхадань, ...предприятинууд продукци худалдаха, ашаг олзо оруулха тог... ...даалгабаринуудаа дүүргэжэ шадаагүй. Шухала хэрэгтэй сор... ...хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга зарим газарта хангагдадаггүй ...хэдэн министерствэнүүд ба албан зургаанууд научно-шэнжэл... ...эриин түсэбүүдэй гүйсэдхэл, эрдэм болон техникын туйлал... ...удай ажахыда хэрэглэхэ ябадал унжагайруулна. Түсэбтэ та... ...түрүүшын оной ажал хэрэгэй ниитэ дээрээ тодо hонороор. ...мар ябажа байхадань, зарим предприятинуудай иигэжэ гээг... ...шалтагаанууд юуб? Гол шалтагаануудынь гэбэл, али нэгэн ...дые даадаг хүнүүдэй ажал хэрэгээ зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй ...нь болоно.

...ическа реформын үндэhөөр үйлэдбэри хүтэлбэрилэгшэдэй эр... ...үргэдхэгдэнхэй. Тэдэнэр ажахын ябуулгын элдэб hалбари... ...ээд олон гүйсэдхэлнүүдэй түлөө харюусадаг болоо. Гэхэ ...хүдэлмэрилэгшэд харюусалга гээшые хүсэд hайн мэдэрдэг-... ...Энэ ушарые юун гэршэлнэб гэхэдэ, оптово сэнгүүдые зарим ...удай зүгhөө нэмээдэг буруу гурим мүнөө хүрэтэр усадхаг-... ...ар. Тэрэнь ехэ ашаг олзо бэлэн мүрөөр оруулха арга ол-... ...баримтанууд Львовско биофизическэ приборнуудай заводто, ...электроточприбор», Чебоксарска электро-хэмжэлгын приборнуу-... ...Прибор бүтээлгын, автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй, залан ...хэрэгсэлгэнүүдэй министерствын хэдэ хэдэн заводуудта hаяхан ...Энэ министерствын предприятинуудай зарим директорнүүд ...нуудай үндэhөөр үнэ сэнгүүдые дура зоргоороо тогтоодог, ...ба хуулиин гуримаар баталагдаагүй сэнгүүдээр продукци ху... ...байна. Харюусалгагүй оршон байдалhаа уламжалан, министер... ...хиналтын hуладхагдаhан дээрэhээ, гүрэнэй журам иимэ ...эбдэhэн ябадалнууд тохёолдоо.

...хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгагүй байhанhаал ...Белгородско областьдо орооhо таряа худалдан абаха үедөө гү... ...горитойгоор эбдэхэ ябадал гаргаа. Эндэхи колхозууд ба ...гүрэндэ таряа худалдаха түсэбүүдээ дүүргээдүй аад, нютагай ...ба хүдөө ажахын зургаануудай зүбшөөлөөр орооhо таряанайн-... ...хубиие окдоо ажахынуудта худалдаhан байна.

...болон правительствын заабари захиралтануудай гүйсэдхэлые ...гээшэ хүдэлмэрилэгшэдэй тус бүриин харюусалгые ехэ болгохо ...ехэ удха шанартай. Партийна организацинууда захиргаанай ...хаха эрхэеэ бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ зэргэтэй. Арадай ...зургаанууд гүйсэдхэлэй шалгалта бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүр-... ...болоно.

...лэгшэдые дааhан участогайнгаа түлөө ехэ харюусалгатай ...хүмүүжүүлхэ гээшэ тэрээндэ этигэхэ, хүндэлхын хажуугаар, ...табиха ябадалтай зохилдуулагдаха ушартай. Бүтэмжэтэй, ...байдал хангажа, хүнүүдэй этигэл ба үүсхэл бадаруулха ...хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ гээшэ тэдэнэй хамаг ...тэ хамаархагүй, еэhэдынгөө уялгые бусадта тохонгүй, буса-... далдалагдангүй, шухала асуудалнуудые өөhэдөө, шууд ...хэхэ хүнүүдэй хаба шадабариие сэгнэхэ гэhэн удхатай. ...салгаhаа хулжаха гэдэг али бүхы hэдэлгэнүүд партийна ор-... ...дай зүгhөө эрид шууд зайсуулагдаха ёhотой. Журам эбдэдэг, ...тобшолол хэдэггүй, тааруугүй ябадал гаргадаг хүнүүд ту-... ...эй XXIV съездын зааhанай ёhоор зохихо хэмжээнүүд абтаха ...хүтэлбэрилхы тушаалнууд хэндэшье хододоо даалгагдадаггүй ...онсолон тэмдэглэhэн байна. Социалис журам гээшэ общест-... ...гэшүүдэй бултадаа сахиха ёhотой, бултанда, хүн бүхэндэ уял-... ...болоно.

...най юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлые ...эмхидхэхэдээ, политическэ хараа шугамаа манай хүдэлмэри-... ...хэ шууд дүүргүүлхэ, хүдэлмэриин ленинскэ онол аргые орол-... ...дүүргээр шудалха, дааhан хэрэгэйнгээ түлөө тэдэнэй бүрин ...амжалтатайгаар гүйсэдхэхэ ябадал туйлаха гэжэ оролдоно.

(«Правдын» ноябриин 4-нэй түрүү бэшэг).

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГАЙ „ЗАБАЙКАЛЕЦ" СОВХОЗОЙ hААЛИИН ФЕРМЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

Үбэлжэлгын зургаан hарада үнеэн бүриhөө мянган килограмм hү haaxa социалис уялга абаhан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой hаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро болон республикын Министрнүүдэй Совет hайшаан дэмжэhэн байна.

«Забайкалец» совхозой hаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлхэ, ажахынуудай hү hаaxa, гүрэндэ ехээр худалдаха социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ эрилтэ КПСС-эй райкомуудта, аймгүйсэдкомуудта, колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдтэ табиhан байна.

hү hаалга, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар колхоз болон совхозуудай абаhан социалис уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэжэ байhан тухай материалнуудые саг үргэлжэ харуулжа байха талаар республиканска болон аймагуудай газетэнүүдэй редакцинууд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидениин болон радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаа.

1971—1972 онуудай үбэлжэлгын үедэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой hаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй абаhан СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Бидэнэр, совхозой hаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд, юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые, болзорhоо урид дүүргэхын, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, байгша оной сентябриин 20-до hү haaxa, тэрэниие гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэhэн байнабди. Байгша оной юhэн hарын туршада үнеэн бүриhөө 1703 килограмм hүн hаагдаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө 134 килограмм ехэ болоно. Манай түрүү hаалишад Т. Ф. Богомазова, В. М. Калашникова, В. И. Калашникова, А. Д. Овчинникова, С. Ф. Носкова гэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 2 мянга гаран килограмм hү hаагаад байна. Үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлжэ, hү ехээр haaxын тула үнеэдые үбэлдөө hайса эдеэлүүлhэнэй, шэнэ түрэhэн үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн hааhанай, зундаа тэдэниие hайнаар адуулжа, таряа талханай зүйлөөр таhалгаряагүй хангаhанай ашаар туйлагдаа гээшэ.

Тиигэбэшье манай хүдэлмэридэ, hү hаали дээшэлүүлхэ талаар дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Гол дутагдалнай юун бэ гэхэдэ, үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Үнеэдые эдеэлүүлхэ рацион саг үргэлжэ баримталагданагүй, олон ушарта тэжээл буйлуулагдангүйгөөр малда үгтэнэ, мүн тэжээл саг соогоо фермэдэ асарагдадаггүй муутай. Фермымнай хүдэлмэри хүсэд оньhожоруулагдаагүй байhаар.

Үйлэдбэридөө бии байгаа дутагдалнуудые, арга боломжонуудые өөhэдынгөө коллективүүдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаhан байна. Бүхы арга боломжонуудаа хаража үзөөд, ерэхэ үбэлжэлгын үедэ hү hааляа эрид дээшэлүүлхэ гэhэн социалис уялга бэедээ даажа абаха гэжэ шиидээбди. Үбэлжэлгын зургаа hарын туршада (ноябрьhаа апрель хүрэтэр) үнеэн бүриhөө 1.000 килограммhаа бага бэшэ, гурбадахи фермын коллектив үнеэн бүриhөө 1100 килограммhаа бага бэшэ hү haaxa уялга абанхай. Энээнэй ашаар нёдондоной энэ үеынхиhөө 1100 центнер hүн нэмэжэ абтаха, үнеэдэй hү шэмэ 140—150 килограммаар дээшэлжэ, 1971 ондо гүрэндөө 2.500 центнерhээ бага бэшэ hү түсэбhөө үлүү тушааха арга олгохо байна.

Абаhан энэ уялгануудаа бэелүүлхэ арга боломжонууд маанаi-та гүйсэд бии. Фермын байранууд заhагдажа, тэндэхи түхеэрэлгэнүүд, тэжээл буйлуулха машинанууд бэлэн болонхой. Үбhэ, зелёнко, hолоомо, мүн шэмэтэ тэжээл хүрэхөөр бэлэдхэгдэжэ, нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ таряа талханай зүйл абтаhан байна. Байгша ондо түрүүшынхеэ сенаж бэлдэгдэhэн, ногооной hайн шанартай гурил хэгдэhэн байха юм. Тиигэжэ ажахымнай малаа hайнаар эдеэлүүлхэ, протеин, каротин болон бусад зүйлнүүдээр тэжээлыень хүсэлдүүлжэ, малай ашаг шэмынь, шэгнүүрэйнь зэргээр эдеэлүүлхэ аргатай болонхой. hаагдадаг үнеэдтэ үдэртөө 9—10 килограмм үбhэн ба сенаж, 6—8 килограмм hолоомо, 15—20 килограмм шэмэтэ тэжээл, 2-3 килограмм таряа талханай зүйл үгэхэ байнабди. Үдэртөө малай эдихэ юумэнинь тэжээлэй 10—12 единицын зэргэ болоно.

Таряа талханай зүйл жэжээр хэршэгдэhэн hолоомотой, үбhэнтэй холигдожо малда үгтэхэ, таряа талханай зүйлэй зарим хубинь бурдууг болгогдохо юм.

Малые тэжээлээр хангалгые hайжаруулха, тэрэниие эдюулхыгээ урда тээ буйлуулха, рационииень хүсэлдүүлхэ гээшэ абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэдэмнай туhалха байна.

Энэ уялга бэе дээрээ даажа абаха зуураа, манай жэшээгээр ажаллажа, үбэлдөө үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлхэ социалис мүрысөөндэ оролсохые республикынгаа hаалиин фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди. Тиигэжэ бидэнэр юhэдэхи табан жэлэй даабариие, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулха болонобди.

«Забайкалец» совхозой hаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанай даабаряар социалис мүрысөөндэ гар табигшад: Т. Богомазова, Ф. Носкова, В. Калашникова, А. Овчинникова, А. Кузнецова, М. Малыгина — hаалишад; Г. Евдокимов, Ф. Носков, Ф. Калашников—hаалиин фермэнүүдые даагшанар; А. Калашникова, Я. Фитисов — отделенинүүдэй зоотехнигүүд; Б. Драгун — совхозой главна зоотехник; И. Родионов — ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь; С. Володин — рабочкомой түрүүлэгшэ; П. Брылёв, парткомой секретарь; А. Родионов — совхозой директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): «Забайкалец» совхозой hаалишад Федосья Носкова, Татьяна Богомазова, Валентина Калашникова, Александра Кузнецова, Анна Овчинникова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГАЙ XXII ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ МАЛ АДУУЛАГШАДАЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

Намар-үбэлэй үедэ шахан таргалуулха үхэрэй шэгнүүрые сүүдхын мянган граммhаа бага бэшээр нэмээхэ, гүрэндэ эрхим тарган мал худалдажа, мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь уридшалан дүүргэхэ социалис уялга абаhан Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагшадай үүсхэлые КПСС-эй обком hайшаан дэмжэбэ.

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагшадай хандалга бэшэгые колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлжэ, үбэлжэлгээ эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ, мяха абажа, гүрэндэ худалдалгые саашадань бүри дээшэлүүлхэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхээр КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, ажахынуудай партийна организаци ба хүтэлбэрилэгшэд партиин обкомой тогтоолоор уялгалагдаhан байна.

Мүн энэ талаар колхоз болон совхозуудай коллективүүдэй абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтые саг үргэлжэ харуулжа байха гэжэ «Правда Бурятии», «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй редакцинууд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидениин болон радио дамжуулгын комитет, аймагай газетэнүүдэй редакцинууд уялгалагдаа.

Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагшадай абаhан СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Бүхы совет арадтал адли манай колхозой гэшүүд юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, мяха абалга, гүрэндэ худалдалгые саашадань бүри дээшэлүүлхын түлөө горитойхон оролдоhон байна.

Манай колхоздо мал шахан таргалуулха тусхай шэглэлтэй отделенинүүд бии болгогдонхой. Тиимэhээ үхэрнүүдые харууhалалга, эдеэлүүлгэ, мүн бэлшээн таргалуулга эмхитэй hайнаар үнгэргэгдэдэг болонхой. Мал адуулагшаднай бэлшээрез зүбөөр хубаарилан хэрэглэжэ, малаа дабhа, уhаар таhалгаряагүй хангадаг, үдэрэйнгөө гурим наринаар сахидаг заншалтай.

Энээнэй ашаар үхэршэднай байгша оной октябриин 26-да гүрэндэ 4198 центнер мяха худалдажа, жэлэйнгээ түсэб 668 центнерээр үлүүлээ. Тушаагдаhан үхэрэй тус бүриин шэгнүүр 316 килограмм байhан гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө 18 килограммаар дээшэ. Гүрэндэ худалдагдаhан 816 үхэрэй 763-ниинь эрхим тарганаар абтаа гэхэ гү, али тушаагдаhан малай 94 процентнь эрхим тарган гэжэ сэгнэгдээ.

Эндэ мал адуулагшад Г. Д. Дулмаев, Г. Б. Дугаров гэгшэд зунай бэлшээриин 100 үдэрэй туршада үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын дунда зэргээр 860—1000 граммаар нэмээжэ, эрхим амжалта туйлаhан байна. Тиихэдэ колхозоймнай hүрэг малай тус бүриин шэгнүүр зундаа сүүдхын 800 граммаар нэмэhэн бэлэй.

Манай аймагай эрхэ байдалда энэ дүн яhала hайн гээшэ ааб даа. Хэрбээ бүхы мал адуулагшаднай бии байгаа арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ, үдэрэйнгөө гурим наринаар сахижа, мал шахан таргалуулха, бэлшээхэ түрүү онол аргануудые, дүй дүршэл ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлбэл, үшөөшье hайн амжалта туйлахаар байгаа. Манай фермэнүүдтэ мал эдеэлүүлхэ, харууhалха талаар үшөө дутагдалнууд ушарhаар. Саашадаа үхэрнүүдые эдеэлүүлхэ тэжээл буйлуулха, шэнэ байрануудые бариха, тэндэхи хүдэлмэри оньhожоруулха ехэ юумэн хэгдэхэ байна.

Хэhэн ажалайнгаа дүн согсолжо, бии байгаа арга боломжоёо хаража үзөөд байхадаа, намар, үбэлэй үедэ үхэрнүүдые шахан таргалуулха хүдэлмэрез hайнаар эмхидхэжэ, малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммаар нэмээхэ, тушаагдаха үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые 320, мүн дээшэшье килограммда хүргэхэ гэжэ шиидээбди. Энэ хадаа мяха худалдаха 1972 оной хахад жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ, Эхэ орондоо 1100 центнер үхэрэй мяха тушааха, тэрэнэй 95 процентые эрхим тарганаар худалдаха арга олгожо үгэхэ байна.

Абаhан уялгаяа дүүргэхэ яhала аргатайбди. Мүнөө үедэ хуушан байраяа заhабарилжа дүүргээд, мал шахан таргалуулха оньhожоруулагдамал байра шэнээр барижа дүүргэхэеэ байнабди. Тиигэжэ бидэ малаа дулаан байрада байлгажа харууhалха дүүрэн аргатай болохобди. Байгша ондо үбhэ, зелёнко, куузику нёдондонойхиhоо ехээр бэлэдхэгдээ, түрүүшынхеэ сенаж дарагдаа. Тиигэжэ ниитымнай мал hайнаар эдеэлүүлэгдэхэ, зохидоор табигдаhан, бүхы бодосуудаар хүсэлдүүлэгдэhэн рационоор хангагдаха байна.

Тэжээлэй рационой ёhоор шахан таргалуулха малда сүүдхэдэ 4 килограмм талха таряанай зүйл, 6 килограмм үбhэ, зелёнко, сенаж, 4 килограмм hолоомо ба 4 килограмм куузику үгтэхөөр хараалагдана. Энэнь үхэр бухэгдэ сүүдхын тэжээлэй 7,5 единицэ болоно. Эдэ бүхы тэжээл хүсэдөөр буйлуулагдажа эдюулэгдэхэ байна. hолоомо, зелёнко болон үбhэнэй зарим хубинь хэршэгдэжэ, талха таряанай зүйлтэй холигдожо эдюулэгдэхэ юм.

Колхозой правлени ба партийна комитет малайнгаа шэгнүүр ехээр нэмээhэн үхэршэдые урмашуулха нэмэлтэ түлбэри, мүрысөөнэйнь гурим зохёогоо. Шахан таргалуулгын hүүлээр эрхим амжалта туйлаhан ажахымнай мал адуулагшадта «Эрхим мал адуулагша» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдохо байна. Тиихэдэ онсо шалгарhан нэгэ малшандань «Үбэлдөө мал шахан таргалуулгаар 1972 оной колхозой чемпион» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдохо байна. Эрхимээр ажаллаhан малшад колхозой правлениин ба партийна комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаха байна.

Эдэ уялгануудые абахадаа бидэ малай шэгнүүр ехээр нэмээжэ, мяха абалга, гүрэндэ худалдалгые бүри дээшэлүүлхэ социалис мүрысөөндэ оролсохыень республикынгаа колхоз, совхозуудай бүхы мал адуулагшадые уринабди.

Социалис уялгада гар табигшад: С. Ж. Цыбиков, Н. Гуржапов — үхэршэд, Б. Т. Цоктоев, С. А. Шойдопов — отделениие эрхилэгшэд, Ю. С. Хамаев—колхозой түрүүлэгшэ, Я. А. Николаев— главна зоотехник, Д. Р. Цыренжапов — колхозой парткомой секретарь.

...уряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

...ШАА ШЭРЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

...хуряалгада, хүдөө ...эдеэ хоолой зүйл-... зөөхэ хүдэлмэридэ ...саhан автоколонно-... байгша оной октяб-... ...ёрдохи арбан хоног ...эн ажалай дүн гар-... Буряадай АССР-эй ...рнүүдэй Совет, облпрофсовет тусхай тогтоол абаа.

Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Сэлэнгын аймагай ажахынуудта хүдэлhэн «Транссельхозтехника» нэгэдэлэй Сэлэнгын предприятиин (начальнигынь С. И. Федотов, месткомойнь түрүүлэгшэ С. Д. Рябов) автоотрядта БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 100 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха болобо. Тус отряд ашаа зөөхэ арбан хоногойнгоо даабариие 124,7 процент дүүргээ.

УЛАМ БАТАЖАЖА БАЙГАА ХАНИ БАРИСААН

Совет Росси арадай засагта Монгол орон хоёрой хоорондо хани харилсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй баталагдаhаар 50 жэлэй ойе баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглэхын тула Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэд ноябриин 4-дэ Союзуудай байшангай Октябрьска зал соо суглараа.

Суглаанай президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. П. Ляшко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков, министерствэнүүд ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ниитын эмхинүүдэй, тэрэ тоодо совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй түлөөлэгшэд hууба.

Эдээнтэй хамта—МНР-hээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Н. Лувсачултэм, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. Бадарч түрүүтэй Монголой эб найрамдалай, хани барисаанай эмхинүүдэй Федерациин ба монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци бии байгаа.

Баярай суглаае КПСС-эй МГК-гай секретарь Л. И. Греков нээбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин бүхэдэлхэйн түүхын институдай директор Е. М. Жуков элидхэл хээ.

Элшэн сайд Н. Лувсанчултэм аха дүү хоёр ороной хоорондын харилсаанай түүхэдэхи гайхамшагойтой дашарамдуулан, КПСС эй ЦК-да, Советскэ правительствада, бүхы совет арадта МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй правительствын ба монгол арадай үмэнэhөө үнэн зүрхэнэй баяр хүргөө. Тиихэтэеэ хамта, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын, амгалан байдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэлдээ бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень совет хүнүүдтэ хүсэбэ.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААМНАЙ БЭХИЖЭНЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Совет Росси болон Монголой хоорондо хани барисаан тухай договорой баталагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй эдэбхитэдэй баярай суглаан ноябриин 4-дэ Хани барисаанай байшан соо болобо. Хариин оронуудтай хани барисаанай болон культурна холбооной совет бүлгэмүүдэй Союзай делегациие сугларагшад халуунаар амаршалаа.

Суглаан дээрэ эб найрамдалай болон хани барисаанай монгол эмхинүүдэй федерациин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Адилбиш, совет делегациие толгойлогшо, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо А. В. Гриценко гэгшэд үгэ хэлэхэ зууртаа, В. И. Ленинэй болон Д. Сүхэ-Баатарай хабаадалгатайгаар үндэhэлэгдэhэн совет, монгол арадуудай аха дүүгэй заншалта хани барисаан хэтэ мүнхэдөө таhаршагүй гэжэ онсолон тэмдэглээ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол орон совет Росси хоёрой хоорондо хани ёhоной харилсаа тогтоохо тухай түрүүшын хэлсээнэй баталагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан МНР-эй ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан ноябриин 4-дэ эндэ болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, МНР-эй бусад партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн ойн баярта хабаадахаяа ерэhэн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. Ф. Васильев толгойлогшотой совет правительственна делегаци суглаанай президиумдэ hууба.

Баярай суглаан дээрэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. Лувсан элидхэл хээ.

Капиталисбэшэ зам hунган шэлэжэ манай ороной, манай партиин урагшаа дабшаха тэмсэлдэ В. И. Ленинэй Монголой делегацитай хэлсээндэ гарай табигдаhан үдэр хөөрэлдэhэн ушар онсо гүнзэгы удха шанартай байгаа гээд элидхэлшэ тэмдэглээ.

Советскэ Союз МНР хоёрой хани барисаае, харилсаа холбоое али болохоор хүгжөөлгэ хадаа манай партиин гол зорилго, МНР-эй правительствын гадаадын политикын гол үндэhэн болодог гэжэ элидхэлшэ түгэсхэлдэнь мэдүүлээ.

Тоосоото һунгалтын суглаан

ДҮНГҮҮДЭЭ СОГСОЛЖО, ЗОРИЛГОНУУДАА ХАРААЛНА

Аймагай партийна эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо байна. Эдэ суглаанууд дээрэ коммунистнууд тоосоото үе соо хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа хараална.

Орлигой дунда һургуулиин коммунистнууд партбюрогой секретарь нүхэр А. Ш. Аюшеевагай тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэхэдээ, партийна организациин ажалай дутуу дунданууд тухай тогтобод.

Жэшээлхэдэ, партиин гэшүүн нүхэр Т. Д. Дамбаева һургуули түрэлхид хоёрой хоорондо нягта холбоон үгы байһаар гэжэ тэмдэглээ. Эдир үетэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй комитет ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдэбэ. Мүн аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг хүдөөгэй һургуулинуудта багаар туһална. Тиимэһээ тус һургуулинуудай һурагшад Орлик ерээд муугаар һуранад.

Орлигой дунда һургуулиин дирекци ажалаа һулаар эрхилнэ гэжэ партиин гэшүүн Л. И. Дугарова тэмдэглээ. Һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд. багшанар харуулан ойлгуулха зүйлнүүдтэ хайша хэрэгээр хандана. Жэл бүхэндэ тэдэнэр үгы болодог гү, али һандарна. Тиигэжэ ехэ мүнгэн хии талаар гаргашалагдана бшуу.

Багшанар Д. Х. Цыбденова, Д. Д. Мунконова гэгшэд һурагшад зарим предмедүүдээр үшөөл муу һуралсана гэжэ тэмдэглээ. Тиихэдэ хари хэлэнэй багша, хүгжэм, дуу зааха багша мүнөө болотор үгы байһаар.

Партийна суглаан тогтоол баталан абаад, партбюрогой шэнэ бүридэл һунгаа.

***

Аймагай хэлхеэ холбооной таһагай коммунистнуудай суглаан дээрэ тоосоото элидхэл партийна эхин организациин секретарь нүхэр Д. Р. Сандеева хэбэ.

Элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн партиин гэшүүд нүхэд С. Б. Данцаранова, А. Е. Очиров гэгшэд партийна эхин организациин коллективэй гэшүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ бага анхарал табяа гэжэ тэмдэглэбэ.

Мүн комсомолой эхим организацие партийна организаци һулаар ударидана. Тиихэдэ ВЛКСМ-эй райком комсомолой эхин организациин хүдэлмэридэ туһаламжа һайнаар үзүүлнэгүй гээд шүүмжэлэгдэбэ.

Аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй партийна эхин организациин суглаан боложо, партийна организациин секретарь Д. Л. Манхановай тоосоо зүбшэбэ. Коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ, партийна эхин организаци Соведэй таһагуудай ажалда бага анхарал табина, тэдэнэй тоосоонууд партбюро, партийна суглаанууд дээрэ табигданагүй гэжэ хэлэбэд. Гадна коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй политһуралсалда дутуу дунданууд ушардаг байгаа. Мүнөө жэл энэ дутуунууд дабтагдаха ёһогүй.

Партийна суглаан тогтоол баталан абажа, партбюро һунгаба.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

ХОНИДОО ҺАЙНААР ҮБЭЛЖҮҮЛХЭ

Нуржима Бадмаевна Аюшеева арба гаран жэлэй туршада ажахынгаа хун сагаан һүрэг хонидые харууһалжа байна. Энэ нүхэрнай дүй дүршэл ехэтэй малшадай нэгэн гэжэ Аргата нютагтаа суутай болоһоор үнинэй. Нуржима Бадмаевна жэлһээ жэлдэ хонидоо һайнаар харадаг, олон хурьга түлжүүлдэг, ехэ нооһо хайшалжа абадаг ажахын бэрхэ хонишодой нэгэн байха.

Үнгэрэгшэ наймадахи табан жэлэй дүнгөөр Нуржама Бадмаевна «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан юм. Нүхэр Аюшеева Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй депутадаар энэ зун һунгагдаһан байна.

Мүнөө жэлдэ Нуржима Бадмаевна 100 эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалжа абаһан юм. Зуһаг хонидһоо иимэ дүн туйлаха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм даа.

Үнгэрэгшэ зун хаа хаанагүй бороо хура элбэгээр орожо, хада уулын харьялаа түргэн горход эбхэрэн ерэжэ, тала, нугануудые сээл уһаар хушаһан байна. Аргатын совхозой хонишод, малшад үерэй үедэ үдэр һүнигүй эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ, ниитын зөөри, хаража байһан малаа уһанай аюулһаа абаржа шадаһан байха юм.

Мүн тус ажахы хараалһан түсэбһөө һураггүй бага үбһэ тэжээл мүнөө жэлдэ бэлэдхэжэ абанхай. Энэнь үерэй уршагһаа болоһон байна.

Эдэ бүгэдые ажахын малшад һайн мэдэнэ гээшэ. Мүноо жэлэй үбэлжэлгэ ехэ хүшэр хүндэ байдалда үнгэрхэнь гэжэ малшад мэдэрнэ. Тиигэбэшье, тэдэнэр хони малаа һайнаар ондо оруулха гэһэн зориг урдаа табинхай хүдэлнэ.

Би һаяхан тус ажахыгаар ябахадаа, Нуржима Бадмаевнатай уулзажа хөөрэлдэһэн байнаб.

— Нуржима Бадмаевна, табан жэлэй түсэб хэзээ дүүргэхэ гэһэн зорилготойбта, манда хөөрэжэ үгыт,—гэжэ асуубаб.

— Хараалһан түсэбөө 4—4,3 жэлэй туршада дүүргэхэ зорилготой ажаллажа байна гээшэбди,—гэжэ нүхэр Аюшеева бага бодоһоной удаа хэлэбэ.

— Мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэжэ абаба гээшэбди. Тиигэбэшье бидэнэр бүри ехээр оролдохо болонобди. Намтай хэдэн жэлэй туршада Ольга Данзанова, Сэсэг Дандарова гэгшэд суг хүдэлдэг юм. Эдэ нүхэдни хэжэ байһан ажалдаа анхаралтайгаар хандадаг, ёһотой ажалша бэрхэ малшад гээшэ. Эбтэй эетэй ажалшад хододоо һайн үрэ дүн туйладаг гээшэ ааб даа,—гэжэ Нуржима Бадмаевна хөөрэнэ.

Хонидой хурьгалалгын үедэ энэ отарада комсомол басаган Намдагма Мутуданова хүдэлдэг гуримтай юм. Бэшэ үедэ энэ залуу нүхэрнай эдеэ шанагшаар хүдэлдэг байха. Ямаршье ажалда хүдэлжэ ябахадаа, тэрээндээ оролдосотойгоор хандадаг басаган.

Энэ эбтэй эетэй коллектив 1970—1971 онуудай дүнгөөр 997 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Мүнөө үедэ эндэхи хонишод үглөө эртэһээ үдэшэ орой болотор таряанай узуурта хонин һүрэгөө бэлшээнэ. Отарын коллектив хонидые адуулганда ехэ анхаралаа табина.

В. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Нима Цыренович Баторов ажабайдалай утахан зам гаталан гараа. Ажалша хүндэ энэ замаа эрьен харахада һонин, сэдьхэлээ ханангяар байдаг. Үнэхөөрөө шадал зэргээрээ ажаллажа ябааб, арад зондоо ашатуһатай юумэ хээб, он жэлнүүд дэмы үнгэрөөгүй гэжэ һанахада урматай, баярлама бэшэ аал?

Авиазаводой нэгэл цехтэ Нима Цыренович аяар 30 гаран жэлэй туршада ажаллана. Нэгэл бүлэгтэ, анхандаа олоһон нэгэл мэргэжэлээрээ. Суг хүдэлдэг нүхэдынь, цехынь тэрээндэ түрэл хүнүүд, түрэл гэр шэнги болонхой. Һанал эрмэлзэлээрээ, үдэр бүри бүтээжэ байһан ажалаараашье коллективтээ нэгэл уг зорилготой бшуу. Эдэ жэлнүүдэй үедэ олон юумэ үзэгдөө, дайралдаа. Урмашан баярлаха, гашуудан уйдаха сагшье тохёолдоо.

Балшар бага наһандаа үншэрһэн Нима мал адуулжа, эдихэ хоолоо олоһшо һэн. Эхэ, эсэгэгүй үлэһэн зургаан үхибүүдтэ ажамидархань нилээн лэ гайтай һэн бэзэ. Харин Совет засаг тогтожо, тэдэнэй хүби заяае жаргалай зам руу шэглүүлээ һэн. Юһэтэй Нима Лобсан ахынгаа туһаламжа, тэдхэмжээр үзэг бэшэгтэ һуража эхилһэн юм.

Түнхэнэй аймагай Таһархай нютагта түрүүшын хамтын ажахынуудые байгуулалсаһан Лобсан Баторов табан дүүнэрээ номдо һургаха тухай бодомжолоо һэн. Совет засаг харанхы балар байдалтай буряад арадта эрхэ сүлөө олгоһон, үзэг бэшэг үзэхэ арга хангаһан байгаа ха юм.

1940 ондо Нима түрэл нютагтаа долоон класс дүүргээ. Тэрэнэй Улаан-Үдэ ерэхээр түхеэрхэдэ, нютагайнь бүхы хүнүүд халуунаар үдэшэһэн, зол жаргалтай ябахыень хүсөө һэн.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ХУБИ ЗАЯА[Н]

— Тэрэ 1940 онние би элеэр һанажа ябагшаб,—гэжэ Нима Цыренович хөөрэнэ.—Аха дүүнэртээ, түрэл гаралтаяа хахасажа, город ерэхээ байтарни Лобсан ахамни наһа барашоо.

— Нима, заатагүй город ошо. Эрдэм һургуулигүйгөөр юумэ илталхагүйш. Комсомолдо оро, партиин зааһан замаар, партитай сугтаа ябалсаарай,—гэжэ ахынгаа хэлэһэн үгэнүүдые мартадаггүйб. Тэрэнэйнгээ захяа заабари дүүргэхэ гэжэ оролдооб.

Тэрэ үедэ Нима Баторовай ажабайдалда ехэ хубилалта болоо. Город ерэһэн сасуугаа Улаан-Үдын авиационно заводой фабрично-заводской һуралсалай һургуулида ороо һэм. Аха Лобсанай хэлэһэн үгэнүүдые хододоо һанажа, һуралсалдаа ханамжа ехэтэйгээр хандаа. Бэрхэ һурагшадһаа жэшээ абан, хүдэлмэришэнэй мэргэжэл һайнаар шудалһан юм. Шалгалта барихадаа, аяар 3-дахи разрядай хүдэлмэришэн боложо шадаа һэн.

Завод, хүдэлмэришэнэй бүлэ. Һургуулида һурахадаа зарим тэды шадабаритай болобошье, мэргэжэлээ мүлихэ, хүдэлмэришэнэй хүндэтэ нэрэдэ хүрэмөөр ажаллаха хэрэгтэй болобо. Теэд ажабайдал дахинаа тэрэнэй урда шанга эрилтэ табиба. Фашис булимтарагшад Эхэ орондомнай добтолон ороо. Бухы һанал бодолоо, мэргэжэл шадабарияа нэгэл юумэндэ —дайсадые түргэнөөр бута сохихо хэрэгтэ зорюулха шухала болоо.

Үсэгэлдэр партада һууһан залуушуул болон эхэнэрнүүд дайн байлдаанда мордоһон нүхэдөө халан, станогуудай дэргэдэ зогсобод.

Тэрэ үедэ заводой хүдэлмэришэд үдэр, һүни илгадгүй, үлдэхэ, даарахыешье үзэн, цехһээ гарангүй ажаллажа байгаа. ФЗО дүүргэгшэд тэдэнэй түрүү зэргэдэ жагсалсан, элдэб бэрхэшээл дабажа, даабаряа холо үлүүлжэ дүүргэдэг һэн. Хүшэр хүндэ жэлнүүд үнгэрөө, үнинэй хүлеэгдэһэн илалтын үдэр хүрэжэ ерээ. Заводой хүдэлмэришэдэй гараар бүтээгдэһэн зүйлнүүд илалта шэрээлсээ гэжэ һанахада тэдэндэ бүри урматай байгаа бэлэй.

Амгалан байдалай он жэлнүүд жэгтэй түргөөр үнгэршэһэн шэнгил. Мүнөө суг хүдэлдэг нүхэдынь тэрэнние хүндэлэн. Нима Цыренович гэжэ нэрлэдэг болоо.

— Слесарь Нима Цыренович ямаршье орёо даабари эрхим шанартайгаар дүүргэдэг, саг сооньлэ бүтээһэн байдаг,—гэжэ мастер Петр Сучков тэрэнние магтана.—Табан жэлэй саада тээ бүтээгдэхеэ болиһон детальнуудые дахинаа хэхэ ехэ шухала болобо. Яалтай бэ? Ямаршье бэлэдхэл, хэрэгсэл үгы, Нима Цыреновичтэ хандаха гэжэ шиидэбэбди. «Ехэ яаралтай даабари абтаба, богони болзор соо дүүргэхэ шухала. Бодожо үзэл даа, Нима Цыренович», гэжэ хандаа һэм. Тэрэ минии гарһаа чертеж абажа, шэнжэлээд, бодомжолоод:

— Байзагты,—гэжэ хэлэхэтээ хамта доошоо тонгойжо, хайрсаг соогоо юумэ бэдэрбэ. Уданшьегүй деталь бүтээхэ бүхы хэрэгтэй хэрэгсэл, зүйлнүүдые гаргаадхиба. Тэрэ аяар табан жэл соо эдэ зүйлнүүдые хадагалжа ябаа бшуу.

Хожомоо хэрэгтэй боложо магад гэжэ нүхэр Баторовай бодомжолһониинь ехэ зүб байба. Тэрэ ажалдаа, материал, хэрэгсэлнүүдтэ эзэн ёһоор хандадаг, тэдэнээ гамтай һайнаар хэрэглэдэг юм. Ажалладаг газартань ходо ариг сэбэр, гуримтай байдаг. Бүхы материал, инструментнүүдэйнь хэрэгтэй болохо зэргээрээ яб байса ябталаатай, сомоотой байһыень обёорхоор. Даабаряа хэзээдэшье нарин нягтаар, анхаралтайгаар бүтээхэ. Юрэдөө, ажаллажа байхыень харахада һонин. Яраһан, тэбдэһэнэй багашье тэмдэг үгы. Теэд даабаряа холо үлүүлһэн байха.

Заводой үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн Нима Цыренович залуу хүбүүдтэ эсэгэ мэтээр хандадаг. Хүдэлмэришэдэй ажалаар һонирхожо, зүбшэл заабари үгэжэ байдаг. Олон жэлэй туршада заводто ажаллаха зуураа, өөрынгөө мэргэжэлдэ 30 гаран залуу хүдэлмэришэдые һургаа. Һурагшадынь ахамад нүхэр тухайгаа магтаал үгэнүүдые хэлэдэг, хүндэлдэг юм.

Даруу тэбшэн зантай, хүдэлмэришэ хүн даа, Нима Цыренович. Тиимэһээ тэрэнэй нэрэ, обогые, дүрэ зурагые заводой Хүндэлэлэй самбарта, Түрүүшүүлэй [...] ходо харахат.

Хүдэлмэришэд үнэхөөр [...] дэлмэришэ, үнэн сэхэ [...] хүндэлдэг, магтадаг гээшэ [...] Цыренович олон жэл [...] сэхээр ажаллажа, өөр[...] ехэтэйгээр хандажа, [...] соогоо хүндэтэй болоо. Үй[...]риин түрүүшүүлэй [...] Баторов шэнэ табан жэл[...]һээ хойшо урданай [...]тэйгээр ажаллана. 1971 [...] даабарие 9 һарын турша[...] 187 процент дүүргээ. Эн[...]та олон юумэ тухай хө[...]зэ?

Заводой хүдэлмэриш[...] Нима Цыренович Батор[...] дэхэ, танина юм. Тэр[...]тамгаар продукцияа т[...]хэтэй болонхой. Улаан-Ү[...] соведэй депутадаар һу[...]

Үйлэдбэриин даабари [...]тайгаар дүүргэдэг, соци[...]рысөөндэ һайн үрэ дү[...]даг, коллективтээ нэр[...] хүн байһанайнгаа түл[...] Цыренович Баторов [...] орденоор шагнагдаба.

Саһата Саянай хормой[...]рижаһан Таһархай нюта[...] буряад хүбүүнэй хүс[...] иимэл даа. «Партиин заа[...]маар, партитай сугтаа [...]рай» гэһэн ахынгаа зах[...]ри коммунист Нима Цыре[...] дүүргэжэл ябана.

А. ШАРН[...]
авиазаводой олон тираж[...]
газетын хүдэлмэр[...]

Валентина Петровна Степанова, Дарья Владимировна Грабовская Улаан-Үдын аймагай Сотниковско шубуунай фабрикын 3-дахи цехтэ хүдэлдэг юм.

Мүнөө шубуушад 5500 тахяа, 600 петух харууһалжа байна. Гурбадахи кварталда фабрикын түрүү хүдэлмэрилэгшэд эхэ тахяа бүхэнһөө 71 үндэгэ хуряан абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): Валентина Петровна Степанова, Дарья Владимировна Грабовская.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ЭЗЭН БАЙХАА[Р]

Тунгалаг һайхан уһатай Байгал далайда шудхадаг Баргажан голой эрьедэ түбхинэһэн Баргажанай леспромхоз байгуулагдаһаар дүшэн нэгэдэхи жэлэйнгээ ойе һаяхан тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн энэ үе соо тус леспромхоз хэды ехэ барилгын модо Байгал далай дээгүүр шэрэжэ, оронойманай арадай ажахын ехэ барилганuудта эльгээгээ гээшэб. Эдэ бүгэдые тоолохо болоо һаа, хэдэн хоног, үдэрнүүд хэрэгтэй болохол байха.

— Жэл бүхэндэ арадай ажахыда эльгээгдэдэг барилгын модо бэлэдхэхэ талаар дүршэлтэй болоһон модошод манай коллективэй дунда олон. Тэдэнэй дундаһаа Лебяжиин модо бэлэдхэдэг пунктынхид онсо шалгаржа ябадаг, —гэжэ Баргажанай леспромхозой парткомой секретарь К. Е. Заварухин хөөрэнэ.

Нээрээшье леспромхозой гурбан—Журавлиха, Гусиха, Лебяжиин модо бэлэдхэгшэдэй дунда Лебяжиин пунктын коллектив хододоо түрүү һуури эзэлжэ, аймаг, республика соогоо суурхуулжа ябадагынь мэдээжэ. Мүнөөшье тус пунктын модошод юһэн һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо барилганuудта 7500-гаад кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлэдхэһэн байха юм.

Иимэ амжалта тус лесопункт яагаад туйлаа юм гэхэдэ, нэн түрүүлэн, эдэнэрэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар эмхидхэгдэжэ, түрүү һуурида гараһан бригада, жолоошодой экипажнуудта леспромхозой дирекци, партком, профсоюзай комитедэй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг болонхой.

— Бидэнэр һарадаа гурба удаа мүрысөөнэй дүн согсолжо, эрхимлэгшэдээ тодоруулдаг байнабди. Һүүлэй үедэ гэхэ гү, али байгша ондо Лебяжиин модо бэлэдхэгшэдэй коллектив лесопунктнуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ хододоо түрүү һуури эзэлжэ гараһан байгаа. Тиигэжэ эдэнэр гурбан кварталай туршада леспромхозойнгоо дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа ябана, —гээд леспромхозой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ И. А. Федоров эдэнэрэйнгээ хэһэн, бүтээһэн ажал хүдэлмэреэр омогорхоно.

Тэрэньшье зүб зүйтэй ха. Юуб гэхэдэ, леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхажа, Коммунис ажалай коллективүүдэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн бригаданууд сооһоо баһал Лебяжиин модо бэлэдхэгшэдэй олон бригада, экипаж, мастерска участогууд хүндэтэ энэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Тус пунктын модо бэлэдхэгшэд наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэдээ хамта дээрэнь 1009700 кубометр модо тушааһан байгаа. Модо бэлэдхэлгэ дээрэ ажаллажа ябаһан бригада, мастерска участогуудай дундаһаа В. П. Ивановой, Г. Я. Скулкинай хүтэлбэрилдэг мастерска участогууд эрхим һайнаар ажаллана. Эдэ участогуудай модошод юһэ һарынгаа түсэб зуу холо гаран процент дүүргэжэ, мянга гаран кубометр модо түсэбһөө гадуур тушааһан һураг суутай.

Участогай бэлэдхэһэн модо зөөдэг автомашинын жолоошод М. М. Турма, И. И. Гаськов, В. И. Воробьев, М. Н. Ножкин, М. Ф. Емельянов, В. Л. Малыгин, В. А. Малыгин болон бусад шударгы бэрхээр ажалладагаараа сууда гаранхай. Эдэнэр саһа шуурган, хура бороотойшье үдэрнүүдтэ машинануудаа миин байлгадаггүй, графигайнгаа ёһоор ойдо гаража, модо шэрэхэ түсэбөө дүүргэхын хойноһоо шармайн оролдожо, бусад жолоошодоо хойноо дахуулжа, ударидажа ябадаг, урагшаа һанаатай эрхим жолоошод, замай залууршад гэжэ леспромхозойнгоо модошодой дунда хэлсүүлнэ, магтуулнашье. Мүнөө эдэнэр Агуухэ Октябриин 54 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, урдаа табигдаһан түсэб даабаряа дүүргэхынгээ хажуугаар, түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад кубометр модо бэлэдхэхэ, тэдэнээ зөөжэ гаргаха [...] шэлүүлэгдэһэн уялга абан[...]ха юм.

Тиихэдэ Гусиха, Жура[...] модо бэлэдхэгшэдэй пункт[...] гээгдэлһээ гарахын [...] ажалаа хэдэн халаанда [...]хэ, үйлэдбэридөө шэнэ он[...] нэбтэрүүлхэ зорилго [...] байна. Илангаяа эдэ пункт[...] бэлэдхэһэн хэдэн мянгаад [...]метр модон зунай үедэ [...] үерлэхэдэ урдажа арилһан[...] Мүнөө эдэнэр гээгдэлһэ[...] Эхэ орондоо барилгын [...]лэдхэхэ түсэбөө дүүргэхы[...] һоһоо хамаг хүсэ шадал[...] кэеэ элсүүлэнхэй.

Дурсагдагша хоёр пункт[...]дошод һүүлшын кварталай [...]шада 80-яад мянган кубомет[...]до бэлэдхэхэ түсэбтэй. Эд[...] нүүдтэ отолоод, зөөгдөөд [...] модыень тооложо үзэхэдэ, [...] хэлэһэндээ хүрэжэ, абаһа[...]гата түсэбөө дүүргэхэнь [...]ха,—гэжэ парткомой с[...] нүхэр Заварухин хөөрөө һэ[...]

Энээнэй хажуугаар бүх[...] пунктнуул мүнөө үбэлэй [...] һаадгүйгөөр хүдэлжэ гараха[...]ла эмхидхэлэй, заһабари[...] бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ [...]хай. Жэшээнь, хэнэйшье [...]һээр, Баргажан голой эрье[...]мар, үбэлэй үедэ саһан ехэ[...]дог ааб даа. Гүнзэгы саһа[...] ороһон модо ашаха, шэрэ[...]шэ баһал нэгэ хүнд[...] ажалай нэгэн бэзэ. Тэ[...] пунктнуудай хүтэлбэри[...] партком, профсоюзай коми[...]до зөөхэ харгынуудаа заһаба[...]ха, тэдэнээ түргэдхэхэ, [...] техникэеэ саг сооньзаһабари[...] абаха хүдэлмэридэ ан[...] ехээр хандуулна.

Леспромхозой хүтэлбэри[...] ажал хүдэлмэридөө ам[...]лажа, арадай ажахыда [...] хэрэгтэй болодог бари[...] бүри ехээр бэлэдхэжэ, Эхэ [...]доо бэлэглэхын хойноһоо [...]дон, эдэ үдэрнүүдтэ ажа[...]хидхэжэ, мүрысөөнэй түрү[...]лые олошоруулжа эхилээ. [...] эдэнэр хэлэһэн үгэдөө эзэ[...]хаар урдаа табиһан зори[...]рэг дээрэнь бэелүүлжэ [...] бшуу.

Б. ЦЫРЕМП[...]

УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

Хираанай адагай һүнэй фермын һаалишад болон мал адуулагшад энэ жэлэй 9 һарын туршада һайнаар хүдэлжэ гараһан байна. Эндэхи һаалишад хаража байһан 18 үнеэдһээ жэлэй туршада 28 мянган килограмм һү һаажа абаха гэһэн уялга абаһан юм. Энэ хугасаа соо һү һааха жэлэй түсэб, даабарииe амжалтатайгаар дүүргэһэн һаалишад олон юм. Жэшээлбэл, Галина Леонидовна Шульгина түсэбһөө гадуур 644 килограмм һү һаажа абаба. Мүн һаалишад Е. Н. Дынжынова, С. Ибрагимова гэгшэд түсэбһөө гадуур 270—270 килограмм үлүү һааһан байха юм.

Энэ һүнэй гүүртын һаалишад Октябриин революциин һайндэрые ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтаха зорилготой үдэрһөө үдэргэ эршэдэн ажаллажа байнхай.

С. РИНЧИНОВА.

Хяагтын аймаг.

Россиин эгэшэ дүү республиканууд

Тайгын олзоборилогшодой амжалта

СЫКТЫВКАР. «Коминефть» гэжэ нэгэдэлдэ эгээн түрүүн Холын хойто зүгтэхи Войвожско нефть ба газ ашагладаг управлениин олзоборилогшод Октябриин һайндэрые угтуулан абаһан социалис уялгануудаа дүүргэбэ. Эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо таба мянган тонно «хара алта», зуун миллион шахуу кубическа метр газ түсэбһөө гадуур хэрэглэгшэдтэнь эльгээгээ. СССР-эй Нефтиин промышленностиин министерствын, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг энэ түрүү коллективтэ дүрбэдэхеэ барюулагдаба.

Тайгын олзоборишо хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй долоодохи хүн бүхэниинь урлан нарижуулагша юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэй нэбтэрүүлһэн механическа шэнэ зүйлнүүдэй, урлан нарижуулгын ашаар тус предприяти 150 мянган түхэригэй алмалта хээ.

В. ЛЕБЕДЕВ.

Аул хоёрдохёо мүндэлбэ

МАХАЧКАЛА. «Кумторкала тосхониие Коркмаскала гэжэ шэнээр нэрлэхэ» гэһэн Дагестанай засагай зургаануудай дурадхал РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар баталагдаба. Виноград таригшадай эртэ урдын аул 1970 ондо газарай хүдэлхэ үсэр ехэ хохидолдо ороһон байгаа.

Тэрэ мүнөө шэнэ газарта, урданайхиһаа үлүү болбосон түхэлтэй болоо. Байхын барыхысаа табигдаһан байрануудай орондо мүнөө үеынхеэр тодхогдоһон, набтагар гэрнүүдэй орондо — типовой проектээр баригдаһан шулуун байшангууд яларна. Ягаан, сагаан, сэнхир үнгэтэй 450 гэр үргэн үйлсэнүүдээр жэрылдэбэ. Һургуули, хүүгэдэй саад, магазин баригданхай. Гол һубагһаа уһаншье байрануудта оруулагдаа. Аулынь газаар, электрын гэрэлээр хангагданхай. Дагестанда Совет засаг тогтоохын түлөө элитэ тэмсэлшэ байһан Д. Коркмасовай дурасхаалда тэрэнэй нэрээр нэрлэгдэһэн энэ тосхон уданшьегүй томо совхозой түб болохо юм. Эндэ мүнөө худалдаа наймаанай түб, гостиница, хоёр дабхар байранууд, үхибүүдэй комбинат баригдажа байнхай.

Зубутль, Миатлы гэжэ аулнууд газарай хүдэлхэдэ мүн лэ һандарһан байгаа. Эндэхи хүн зон баһал шэнэ тосхонуудта нүүжэ ороо.

М. АМАЕВ.

Сегежскэ намагай нюуса

ПЕТРОЗАВОДСК. (ТАСС). «Һаглагар ташаргана» гээд һайн ойлгогдоогүй гэхэ гү, али этигэхээр бэшэ юумэн тухай хэлэдэгбди. Гэхэ зуура эдэ үгэнүүдые тад ондоо удхатайгаар ойлгодог зон бии байна.

СССР-эй Наукануудай академиин Карельскэ филиалай биологиин институдай намаг шэнжэлдэг лабораториин отряд экспедицидэ ябаһанаа һаяхан Петрозаводскдо бусажа ерээ. Биологиин эрдэмэй кандидат Г. А. Елинагай хүтэлбэрилһэн тус отряд Карелиин урда районуудтахи намагуудые шэнжэлээ. Ташаргана ба бусад жэмэсүүдэй нөөсые элирхэйлхэ зорилго отрядай урда табигдаһан байгаа.

Карелиин намагуудай гектар бүриһөөнь дунда зэргээр 200 килограмм, харин уларил һайнтай зун — 300 килограмм ташарганын жэмэсэй абтадагынь мэдээжэ юм. Харин Олонецкэ райондохи Сегежскэ намагай 140 гектар талмайн га бүриһөө 800 килограмм ташарганын жэмэс хуряагдаха гэжэ тодорхойлогдоо.

Энэ намагай 30 гектар талмай дээрэ ташарганын бүришье гайхалтай жэмэс ургана. Тэрэнь вишни шэнги хүндэ: зуун монсогорынь 80 грамм шэгнүүртэй.

Биологиин институдай хүтэлбэрилэгшэд Сегежскэ намагые гүрэнэй эдлүүри болгохо асуудал табиха гэжэ шиидээ.

В. ДАНИЛОВ.

Аяншад улам олошорхо

НАЛЬЧИК. (ТАСС). Кабардино-Балкарай аяншадай баазануудта зунай хаһын дүүрэмсээр, 1972 оной шэнэ хаһада бэлэдхэл эхилбэ. Республикын эгээн холын хабсагайнуудай дунда аяншадай «Ташлы-тала» гэжэ шэнэ баазын хоёр дабхар коттеджнуудай һуури табигдажа захалаа. Тэрэ бааза ерэхэ жэлдэ 400 хүнние нэгэн доро байлгадаг болохо юм.

Кабардино-Балкарта мүнөө жэлэй сезон соо нэгэ миллион хоёр зуу мянган хүн аяншалаа. Республикын хүн бүхэндэ хоёр айлшан хүртэнэ.

Э. МАЛЬБАКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын дүй дүршэлтэй болоһон бригадир, КПСС-эй гэшүүн Василий Иванович Спиридонов. Тэрэнэй даадаг бригада һара бүри халаанайнгаа нормо үлүүлэн дүүргэдэг.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. Г. КОНЕЧНЫХ ГЭГШЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, «Ростекстильторгын» Буряадай оптово баазые эрхилэгшэ нүхэр Дмитрий Георгиевич **Конечных** гэгшые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

1971 оной ноябрийн 4.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«БУРВОДСТРОЙ» ТРЕСТЫН МУХАР-ШЭБЭРЭЙ НҮҮДЭЛ ОНЬҺОЖОРУУЛАГДА МАЛ КОЛОННЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түгнын уһалууриин түхеэрэлгэ барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Владимир Балданович **Балдановые** — бульдозерист.

Анатолий Прокопьевич **Гусляковые** — скрейперист.

Александр Осипович **Нечаевые** — колонныи главна инженер.

Михаил Филиппович **Смолинние**—колонныи начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной ноябрийн 5.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ОРГАНУУДАЙ ЭДЭБХИТЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын арадай хиналтын органуудта эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Мелентий Степанович **Архиповые** — Сэлэнгын модо урадхалгын баазын арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, пенсионер.

Бабу Раднаевич **Банзаракцаевые** — Зэдын аймагай «Мир» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, колхозник.

Афанасий Константинович **Гергесовые** — арадай хиналтын Улаан-Үдын городской комитедэй түрүүлэгшын штатнабэшэ орлогшо, Зүүн-Сибириин технологическа институдай кафедрые даагша.

Пётр Прокопьевич **Гончаровые** — Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, хүдэлмэришэн.

Николай Иванович **Егоровые** — Хоринн арадай хиналтын районно комитедэй гэшүүн, КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Павел Александрович **Ещенкые** — Улаан-Үдын депогой тепловозой машинист, локомотивна депогой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо.

Феофан Леонтьевич **Калашниковые** — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой арадай хиналтын комитедэй гэшүүн, колхозник.

Иван Матвеевич **Кондратьевые** — Буряадай хэлхээ-холбоо-ной управлениин автотранспортна ажахын арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, шофёр.

Евгений Михайлович **Машуковые** — «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, механик.

Еши Цыжипович **Мункоевые** — Яруунын аймагай «Победа» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, ахалагша агроном.

Анна Васильевна **Протасовае** — Улаан-Үдын нефтебазын арадай хиналтын бүлгэмэй түрүүлэгшэ, лаборантка.

Юрий Павлович **Седовые** — Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, экономист.

Сыдып Сыренович **Сотниковые** — Түнхэнэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын штатнабэшэ орлогшо, хүдөө ажахын управлениин агроном.

Зиновей Лифантьевич **Степановые** — Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, ветфельдшер.

Василий Александрович **Стрежневые** — «Победа» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, механизатор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной ноябрийн 4.

ЗУРАГЛАЛ

ТҮРЭҺЭН ГАРАҺАН ДАЙДАДАА

Юрэнхыдөө, элдэб янзын абари зантай хүнүүд байдаг гээшэ ааб даа. Заримашуул шууяатай, шааяатай; ехэ юумэшье хээгүй аад, И. А. Крыловой басни соо бэшэгдэһэн хооһон боошхо мэтээр аяар холоһоо хүнхинэжэ, ханхинажа ябадаг. Тиихэдэ аалин даруу зантай, олон үгэ шашахагүй, энэ тиимэ, иимэ, энэ зүб, тэрэ буруу гэжэ байжа сэсэрхэхэгүй, өөрынгөө урдахи ажалаа хараад, атаархама бүтээсэтэйгөөр ажалаа хэжэрхёод байха. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой автомашинын жолоошон Дамдин Будаев эгээн энэ урид хэлэгдэшэ зоной хоёрдохи бүлэгтэ оролсодог хүн юм.

Дамдин Будаев үшөө һургуулида һураха үедөө зундаа колхозойнгоо үбһэ хуряалгада ябалсажа, эхэ, эсэгэдээ туһалалсажа эхилһэн. «Ажалша, малша хүн арад зондоо хүндэтэй, туһатай ябадаг юм», — гэжэ эсэгынгээ нэгэнтэ бэшэ хэлэһые тэрэ толгойдоо бэхеэр хадуун абаһан байха. 8 класс дүүргээд байхадаа, Дамдин ямаршье хүдэлмэришэнһөө дутахаар бэшэ, хүдэр бэетэй, хүсэ шадалтай хүбүүн болоһон юм. Тиигэжэ Дамдин хоёр жэл тухай түрэл колхоздоо ажаллажа, колхоз соохи элдэб ажалай амта таниһан байха.

Уданшьегүй Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэ саг хүрэжэ ерээ. Түрэл гаралынь, аляа хани нүхэдынь сугларжа, ажалдаа ябадаг шэнги амжалтатайгаар албаяа хэжэ ерэхыень юрөөгөө һэн. Сэрэгэй албанһаа урид ажалай амтые үзэһэн гарнуудынь алба хэхэ үедэнь ехээр туһалаа. Тиигэжэ «Дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлдэ эрхимлэгшэ» гэһэн значогоор сээжэеэ шэмэглэһэн саб-яб гэмэ хүбүүн албаяа дүүргээд, намарай нэгэ үдэр гэртээ орожо ерээ бэлэй.

...Дун сагаан һарата һүни баяраар халиһан сэдьхэлэй дууе аалиханаар бөөмэйлжэ байһандал үзэгдэхэ юм. Дамдинай гарнууд Сэсэг басаганай гарнуудые адханхай. «Дамдин ерээ» гэлдээд, тиихэдэ нютагай басагад яһала шэбэр-һабир гэлдээ юм гэдэг. Теэд Дамдин гансал Сэсэгые шэлэжэ абаха, хуби заяагаа нэгэдүүлхэ хүсэлэнтэй байгаа бшуу. Намжаа дулаан һарата һүниин «дали» доро алхалжа ябахадаа, ерээдүйнгөө ажабайдал, зол жаргал тухай үнэн зулгы сэдьхэлһээ сэхэ хөөрэлдэжэ ябаа юм бэзэ. Үни удаан болоншьегүй, хурим түрэ хэхэ тухай зугаа нютаг соогуур сахилгаан түргөөр тараһан ушар энэ хоёрой бэе бэедээ дурлаһан зүрхэнэй «нюусые» элеэр гэршэлбэ бшуу.

Байра байдал түхеэржэ, эхэ, эсэгэнэрэйнгээ тоонто нютагта ажаһууха гээшэ баһал нэгэ гүнзэгы удха шанартай хэрэг ааб даа.

Дамдин тэрэ үедэ өөртөө гэр бариха газар шэлэжэ абаба. Удааншье болонгүй, гэрэй модо зөөжэ асараад, хажуудаа нэгэ хүниие барилгада хабаадуулжа, шэнэ гэр бодхообо.

...Колхозой конторо соо бүхы жолоошодой үдэр бүриин ажалай дүнгүүдһээ эхилээд, һара, квартал бүриин дүнгүүдтэй самбар үлгөөтэй байдаг. Нэгэтэ үглөөгүүр бүлэг жолоошод энэ самбарай урда зогсонхой, энэ тэрэ юумэ хөөрэлдэнэ, шог ёгто зугаашье дэлгэжэ байба.

Жолоошон Ёнхо Бадмаев самбар руу үлыжэ хараад:

— Үнгэрэгшэ һарада Дамдин бултыемнай ахиһан байбал, мэдээгүй байбалби, — гэбэ.

— Ши юу мэдэхэ һэмши даа, Ёнхо, — гэжэ нэгэнэй ёгтолон дуугархада, булта ташаганаса энеэлдэшэбэ.

Тэрэ дарыдань жолоошодой ажалай дүнгүүдээр һонирхоходомнай, сентябрь һарада ашаа зөөхэ түсэбөө 125 процент дүүргэһэн жолоошон Д. С. Будаев колхоз соогоо нэгэдэхи һуури эзэлээ гэжэ бэшээтэй байба. Хоёрдохи һуури—Д. Ринчинов, гурбадахи һуури—Л. Будаев эзэлһэн байба.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрхим жолоошодой нэгэн Дамдин Сагакшинович Будаев түлишэ зөөдэг гол даалгабаритай юм. Таряа тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ энэ ажалынь илангаяа харюусалгатай болодог. Нарин нягта журамтай, ажалдаа дуратай, түрэһэн гараһан нютагтаа эрхимээр ажаллажа, түрэл ажахынгаа баялигые арьбадхахын тула ходоодоо оролдожо ябадаг ажалша даруу зантай жолоошон Дамдин Будаевта һайн һайхан ябажа, ажалдаа үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсэхэ дуран хүрэнэ.

С. ОЧИРОВ.

Баргажанай аймаг.

АДУУШАН

…гаа һонорхон сээжын хүб- …гүүдые шэнхинүүлэн зэдэл- …нажа ябаһан агтань дуунайнь …ташааһандал таатайханаар … Туруута агтынгаа эрдэм …шалгаһандал, тэрэ үдэр соо …һарьдагуудайнгаа манхан … зүдхүүлэн гарадаг хаб …орьёлнуудай оройһоо тэ- …эзэл дээрээ эрьелдэн бай- …тойронние хаймадахые …һаа. галтайхан нюдэн …баяр өмогорхолой ульһатай …оной ялалзан байһые заа- …халта. Эндэхи дошхон шэ- … уларилда хатуужаһан …шарайень һайса шэртэбэл, …юумэнһээ һүрдэн айхагүй, …бэрхэшээлһээ сухариха- …ха гэжэ абаһаар ойлгохот. …шье, бүхы наһаяа агта хү- …нюрган дээрэ үнгэргэдэг …шуумар габшагай элинсэ …шулуулиг хатуу зориг, …гүй эдир абари зан Рин- …щуһанда шэнгэнхэй ха юм. …хадань, адуушанай мэр- …тэрэ шэлэнхэй ха. Анхан, …жэлэй саана, тэрэнэй адуу- …болохоо байхадань, һамга- …тэрэнние хорижо: «Хүнүүд …болохоо ходол арсадаг, …хүшэр лэ хадань тиигэнэ. …хүшэр байха. Шадаха- …Энэ ажалда орохоо арсал- …гэжэ үгэдөө оруулжа ядаа

…айнагүйб! Барандаа хүн- …эр ажалһаа айгаад, хүнгэн …бэдэрхэ болоо һаамнай, хэн …алыемнай хэхэ юм. Хэн …үргэлыемнай үдхэлсэхэ юм? …Ринчин Мижитдоржиев …болохоор эрид шиидээ

…гэһээр лэ өөрынгөө гарһаа …най урга һалганагүй. Тэрэ …шэхэндэнь адуун һүрэгэй …солгёохон табараан ханхина- …гирээтэ хонгёохон хонхо- …аялга хүгжэм зэдэлнэ. …шан болоһонһоо хойшо …Мижитдоржиев колхозойн- …совхоз болонхой) адуун …олошоруулха гэһэн, ураг- …гүүлһэн эрмэлзэлтэй яба- …коммунистын арюун сэхэ …аялга тэрэнние зоригжуу- …лтада уряалдаг. …адуулха үхэр харууһалха- …ондоо. Эндэ амжалта бэ- …дэггүй. Жэлэй дүрбэн саг- …һүрэг бэлшээридэ ябадаг. …адхашье нэмэлтэ тэжээл: …лёнко, силос үгтэдэггүй. …гансал хужар, дабһан үг- …адуушанай амжалта туйлаха …ангин найдалынь — бэл …Үдэр бүри шэмэтэй һормо …тар тунга хагда бэдэрэл …гинното — адуун һүрэгэй …таатай лайда юм. Эндэ …һарьдагуудай үбэр …ьше, хормой нуганиуудаар-

бир тарган адуу гүрэндөө тушаадаг. Эрхим шанартай өөхэлиг тарган мяха тушаажа, түсэбһөө гадуур унага абажа тэнжээһэнэйнгээ түлөө Ринчин Мижитдоржиев совхозойнгоо партийна организациин болон дирекциин зүгһөө нэгэнтэ бэшэ һайшаал магтаалнуудта хүртэдэг. Мүн КПСС-эй райкомойшье үмэнэһөө үнэтэ бэлэг, шангуудые абанхай.

Адуун һүрэгэй табараа шагнажа, аглаг номин дайдаяа һайхашаан ябахадань, ажабайдалынь аялга һайхан дуун шэнгеэр тэрээндэ һанагдадаг.

Зүгөөр хирэ болоод лэ, хүшэр хүндэ сагуудай, гай тодхорой тохёолдоходо, амжалтануудай бэлээр туйлагдадаггүй, ажабайдалайнгаа жаргалай тэмсэл соогуур олдодог байһые тэрэ дахин дахин мэдэрдэг. Алишье үедэ Ринчин Мижитдоржиев урдаа табиһан зорилгонуудаа бодото ажал хэрэг дээрээ бэелүүлжэл һаладаг юм.

Энэ жэлдэшье тэрэ урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ этигэл найдалтай ябаа һэн. Теэд тэрэнэй энээхэн этигэл найдалые нэгэ иимэ ушар буруу һүргэжэрхёо.

Адуун эртэ хабарһаа эхилжэ унагалжа захалдаг. Тиихэдэ адуушадта харюусалга ехэтэ, шахардуу хаһа ерэдэг. Май һара соо, зуһаландаа нүүгээд байхадаа, дала гаран модо холо оршодог совхозойнгоо түб шухала хэрэгээрээ ерээд тэрэнэй бусахада, долоон унаганиинь үгы болошоһон байба. Цыден Жигжитовынь ажалдаа тухашаршоод, унагадайнгаа хаанашье үгы болоһые мэдэбэгүй. Адуушад тэдэнээ бэдэржэ зобобод. Хэдэн үдэр бэдэрхэдээ, унагадаа оложо ядашабад. Баабгай, шононууд тэдэниие барижархёо юм аабы гэхэдэнь, арьяатанай мүршье дайралдаагүй. Гэбэшье нэгэ һүни хирмаг саһан ороод хонобо. Одоол тиихэдэ үгы болоһон унагадайнгаа мүр улые олохо найдал адуушадта түрэбэ. Ринчин Мижитдоржиев Цыден үбгэнөө адуунайнгаа дэргэдэ орхижо, үгы болоһон унагадаа бэдэржэ ошобо. Бүхэли үдэрөө һарьдагуудайнгаа жалга голнуудаар, адха байсануудаар ябажа үзэбэ. Тииһээр ябатараа, ганса шонын мүр обёоржорхибо. Удаан маргажа байлтагүй—арьяатанай мүр мүшхөөд лэ урагшаа ябажархиба. Шонын мүр тэрэнине нэгэ байсада дахуулжа асарба. Байсада дүтэлхэтэйнь адли урдаханань нэгэ шоно харагдаад, хулмагад байса хажуу тээшээ һүрөөдхибэ. Буугаа бэлэн бараад ябаһан адуушан моринойнгоо гүйдэл дунда хэдэн удаа буудажа, гарюуһые унагаажал һалаба. Тэрэнь үлэгшэн шоно байшоо. Гэдэргээ эрьежэ байсадаа ерэхэдэнь, адха шулуунуудай хоорон-

…минай аймагта энэ нютаг …, һонгинто—буга, ханда- …рамдаагаар аянгатадаг дай- …лга, хэрмэдэй үдэдэг анта … Адуу малай таргалан бэл- …атар тунга бэлшээринүүд. …нээр һэбшээлжэ, һонор … агаараар амисхаалдаг …ото. Элдин хонгор энэ дай- …мэглэһэн һарьдагууд ээм …түшэлсэһэн баатарнуудтал …дана. Эрьежэ удаан шэртэхэ- …ёл үндэр һарьдагууд орёо …уулзануудтай. Орой дээрэнь …да, аяар холын хизаарнууд …дээрэш харагдажа, арюун …мэдэрэлээр зүрхэ сэдьхэл …ог.

… үндэр хүсэл, гүн бодол тү- …Эндэ хүнэй зориг хурсада- …туханаар шэрээгдэдэг. Эн- …эй бэе дали ургаһандал бо- …бүргэд мэтээр ниидэхэ ду- …урэдэг.

…эл дуута дэлюун, баян хан- …дайдаяа Ринчин Мижитдоржи- …эр бүри эрьежэ ябадаг. Ураг- …һайн ябахадань, тэрэнэй …айхан огсом дуун һарьда-шье, ой тайга соогуурньшье шэмэтэ ногоон, тунга хагдан элбэг. Иимэ бэлшээри Ринчин Мижитдоржиев шадамараар хэрэглэдэг.

Удахагүй пенсидэ гараха болоһон Цыден Жигжитовтэй хамта 360 адуу адуулдаг юм. Тэдэнэйнь 120 толгой даагад, гүүнүүд. Бүхы адууень табан азарга абажа ябадаг. Азаргануудынь адуугаа бүлэг бүлэгөөр хубаажа абаад, зүглэһэн тээшээл, газар дайда байнал гэжэ талиихаа забдадаг. Табан ондоо зүг руу буляалдадаг тэдэниие һүрэг болгон адуулхань бэрхэтэй. Тэдэнэйнгээ хойноһоо заримдаа адуушад үдэр соо хэдэн дабаануудые ходоро дабажархидаг. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ хээрэ хонохошье ушар гарадаг. Бусад хүнүүд адуушанай хүшэр замһаа айгаад хүдэлжэ шададаггүй, нэгэ-хоёр жэл адуушанаар ябаад лэ, ондоо ажал хэхээ яаража ябашадаг юм. Имагтал коммунист Ринчин Мижитдоржиев олон жэлдэ адуунһаа һаланагүй, хэдышье хүшэр бэрхэшээлһээ урма зоригоо моходоггүй, жэл бүри тэрэ зуу гаран тодохи хүнды нүхэн соо шонын зургаан гүлгэн гангиналдан угтаба. Тэдэнииешье хюдаба. Тэндэһээл адуушан хүсэд эдигдээгүй нэгэ унаганайнгаа һэе олобо. Унагадайнь яагаад үгы болоһон эли болобо.

Аяар долоон унагадынь арьяатадай һабарһаа хосороо. Адуушан болоһоороошье Ринчин Мижитдоржиев эды ехэ хохидолдо орожо үзөөгүй. Адуун һүрэг сооннь оройдоол 100 эхэ гүүн бии юм. Эдэ гүүдһээ далан долоон унага абаха түсэбтэй һэн. Мүнөө тэрэ 80 унага абаад, томо болгожо байн хай.

Ехэхэн гай хохидолдо оробошье, Ринчин Мижитдоржиевай урма зоригоо хухараагүй ябаһые һаяхан тэрээнтэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө ойлгообди. Урда жэлнүүдтэ 100 эхэ гүүнһөө 100 унага абаха гэһэн яруунынхидай гаргаһан үүсхэлые Ринчин Мижитдоржиев дэмжэһэн, хододоо ойндоо һанажа ябаһан байба.

— Та, яруунынхидай жэшээгээр тиимэ амжалта туйлажа шадаха гүт?—гэжэ һонирхоходом:

— Тиимэ бодол толгойдоо монсогойруулһаар үнинэйл хүм. Теэд бирагданагүй,—гээд, адуушан нэгэ шухала юумэ ойндоо оруулһандал бодолгото болошобо.

— Яагаад бирагданагүй гээшэб? Али ямар нэгэн юумэн һаалта болоно гү?

— Юун гэхэ юм даа, — гээд Ринчин Садаевич урдаһаам сэхэ хараадхиба. Юуншьеб хэлэхэ гэһэн аад, зоригтуйдэһэн шэнги.— Юун гэхэ юм даа... Яһалал оролдожо ажалланабди гэжэ ганса һанаандаа һанагшаб. Харин һанаашаарнай амжалта туйлагданагүйл даа. Тэрэ дуугай болон һууд гэбэ. Саашадань юу хэлэхыень хүлеэбэб.— Үгээ даа, нюугаад яахамниб. Сэхынь хэлэхэдэ, азаргануудынайл муудана хаш. Тэдэнэйл гэмээр олон гүүн һубайрна.

— Совхознай һайн үүлтэрэй азаргануудые асараа һэмнай.

— Асарханьшье асараал даа. Тэдэниие нэгэдэхи отделениин адуушадта үгэжэрхёо хамнай. Намда һайн азарганудые олохобди гэжэ хүтэлбэрилэгшэднай найдуулһан юм һэн. Олоходоо үгэхэл юм бэшэ гү даа. Энэ нэгэ талань. Нүгөөдэ шалтагынь юун гэхэдэ, адуумнай нэмэлтэ тэжээл оготшье абадаггүй хаям. Энээн тушаа зоотехнигүүдэй, ветеринарнуудай бодомжолхо, хэмжээ абаха юумэн яһала биил даа. Һайнаар тэдхээд, эдеэлүүлээд лэ байбал, гүүн бүриһөөнь унага абажа шадаха бээзэбди гэжэ һанагшаб,— гэжэ Ринчин Мижитдоржиев бодожо ябаһан бодолоо хэлэбэ.

Ингээд лэ хөөрэлдөөмнай дүүрэбэ ха гэжэ һанабаб. Теэд адуушан хүл дээрээ бодожо ябахаа забдабашье, дахин һуурида һуугаад, ингэжэ хэлээ һэн:

— Ши нам тухай газетэдэ бэшээ һаа, манай почтальоной нэрые дурдахаяа бү мартаарай. Манайш Буда Шагдурович Гармаев үнинэй пенсидэ гаранхайшье һаа, Далахай нютагайнгаа зондо почто тараажа баясуулдаг юм. Гайтайл үбгэжөөл даа. Хорёод оной комсомол БурЦИК-ай гэшүүн ябаһан. Мүнөөшье шударгыл. Холошье һаамнай, Буда Шагдуровичнай маанадта недели бүхэндэ айлшалжа, газетэ, журналнуудые тараадаг юм.

Ингэжэ хөөрэхэдэнь, адуушанай ажаһуудалаараа ханангги, омогорхол түгэс ябаһыень мэдэрбэб.

Инмэл байха ёһотой ха юм даа. Бүхы наһаяа агта хүлэгүүдэй нюрган дээрэ үнгэргэдэг байһан шуумар габшагай элинсэгүүдэйнгэ шулуулиг хатуу зориг, нугаршагүй эрид абари шуһа мяхандаа шэнгээһэн мүнөө сагай адуушан.

Адуу малай таргалан бэлшээдэг, арса, ая гангын хангалаар һэбшээлэн угтадаг мүлигдэмэл ураахан һарьдагуудаар хэрэм хэһэн шэнги хангай тэнюун һонгинотодо ерэжэ, адуушан-коммунист Ринчин Садаевич Мижитдоржиевтай хөөрэлдэжэ үзэбэл, дээрэ бэшэгшэ мүрнүүдэйм үнэн байһанда этигэхэ байхат.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ,
худөө бэшэгшэ.

ХИЛЫН Саанаһаа · РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

СОВЕТ-КУБЫН АХА ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААН БЭХИЖЭНЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Кубада айлшалалгын дүнгүүд, Кубын компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастро болон Кубын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, совет-кубын коммюнике уласхоорондын олониитын һонирхол үүсхэжэ, дэлхэйн хэблэлэй шэнжэлэгшэдэй анхарал хандуулһаар.

А. Н. Косыгинай Фидель Кастратай, Кубын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй, энэ ороной ажалшадтай хэһэн аха дүү ёһоной уулзалганууд совет-кубын хани барисаанай асари ехэ демонстраци болон тодороо гэжэ Кубын газетэнүүд бэшэнэ.

Элдэб асуудалнууд тушаа болоһон хөөрэлдөөнүүдынь хани нүхэсэлэй, үгээ бүрин ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Советскэ Союз Куба хоёрой үргэн хэмжээтэй харилсаа холбооной аша үрэтэйгөөр, эдэбхитэйгээр хүгжэжэ байһан ушараар хананги байһанаа хоёр тала элирхэйлээ.

Советскэ Союзай болон Кубын арадуудай хани барисаанай саашадаа хүгжэлтэдэ хүндэтэ совет айлшанай Куба ерэһэн ушар ехэ нүлөө үзүүлхэ байха гээд Пренса Латина агентство тобшолно.

Совет-кубын хөөрэлдөөнүүдэй аша үрэтэй дүнгүүд тушаа Европын социалис оронуудай газетэнүүд һонирхолтой һанамжануудые ниитэлээ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Кубада айлшалалга гансашье советкубын харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ бэшэ, харин бүхы социалис оронуудай хани барисаанда, бүхы революционно хүсэнүүдэй нэгэдэлдэ гүнзэгы удха шанартай байха гэһэн һанал тэдэ материалнууд соо баталагдана.

А. Н. Косыгинай хани ёһоор Кубада айлшалалгын дүнгүүд Латиин Американ оронуудта гүнзэгы һонирхол үүсхээ. «Совет Кубын хараа бодолнууд тон адли байба» гээд айлшалалгын дүнгүүд тушаа Аргентинын хэблэл һанамжална. Социалис байгуулалтадаа туйлаһан амжалтануудаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэнь, империализмын хүсэнүүдэй хорото аашануудта эсэргүү ябуулгануудтапь Советскэ Союз урда мэтэ Кубын арадта туһалжа байха гээд «Опиньон» газетэ тэмдэглэнэ.

«Советскэ Союз болон Кубын Республика Сальвадор Альенде толгойлогшотой Чилиин арадай нэгэдэлэй правительствада талархана» гэһэн юрэнхы гаршаг доро «Сигло» газетэ совет-кубын хамтын коммюникегэй гол шухала хубинуудыень толилоо.

Империалис дарлалгада, колониальна ёһоной мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэжэ байгаа арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын гадаадын политика ябуулдаг СССР-эй алхамуудые совет-кубын хамтын коммюнике үшөө дахин гэршэлнэ гээд Уругвайн компартиин ЦК-гай орган «Популар» газетэ бэшэнэ.

А. Н. Косыгинай айлшалалгын дүнгүүд Ази болон Африкын оронуудай олониитын анхарал хандуулһан байна. Энэ хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд совет-кубын, социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэһээ гадна, империализмда эсэргүү дэлхэйн фронтын хүсэнүүдые элсүүлхэ талаар гүнзэгы удха шанартай гэжэ Сириин, бусад араб оронуудай олониитын түлөөлэгшэд һанамжална. Империализмда эсэргүү национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй саашадаа шангадалгын таатай эрхэ нүхэсэл бии болоно гээд араб оронуудай хэблэл бэшэнэ.

Совет-кубын хани барисаанай олон талатайда хариин хэблэл онсо анхарал хандуулна.

Империализмда эсэргүү тэмсэлдээ Советскэ Союз Куба хоёр нэгэн байһанаа баталаа. Эдэ хоёр ороной экономическа, политическэ харилсаа холбоон үшөө үргэдэнэ гэжэ Италиин «Унита» газетэ бэшэнэ.

Вьетнам арадай, Индохитадай бусад арадуудай американ империализмда эсэргүү үнэн һэдэбтэ тэмсэлые, тэрэшэлэн Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхахын түлөө шармайһан араб арадуудай тэмсэлые гүйсэд дэмжэжэ байһанаа хоёр тала гэршэлээ гээд Парижай «Юманите» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Хүндэтэ совет айлшандаа Кубын арад зоной халуун угталга эмхидхэһэн ушарые «Свенскэ Дагбладет» (Стокгольм), Англиин «Гардиан» болон бусад газетэнүүд тэмдэглэнэ. Советскэ Союз Куба хоёрой харилсаанай улам гүнзэгы удхатай болоһон ушарые Баруун Германиин хэблэл онсолно. Мүн лэ энэ баримтада «Вашингтон пост», американ бусад газетэнүүд анхаралаа хандуулна.

(ТАСС).

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй шэнэ хорото ябуулганууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Фуйен провинциин сүлөөрэлгын национальна фронтын комитет болон арадай революционно комитет США-гай империалистнуудай амгалан хүн зондо эсэргүүгээр хорото химическэ бодосуудые үргэнөөр хэрэглэлгые эрид шууд буруушааһан мэдүүлгэ тунхаглаба.

Американ болон Урда Вьетнамай самоледууд Фуйен провинциин хүн зоноор олон районууд дээгүүр ехэ хоротой бодос хаяа гэжэ мэдүүлгэ соо заагдана. Донгтак, Фулам район шадарай хүн зоной 90 шахуу процентнь хорото бодосһоо хохидоо, тэдэнэй олонхинь харахаяа болёо, үхэһэншье ушар олон үзэгдэнэ. Нилээд ехэ талмай дээрэ ургамал ногоон үгы хэгдээ. Туйен, Туйхаа районууд шадар 3.757 толгой эбэртэ бодо мал хорлогдон унаа.

Индира Ганди США-да ерэбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Индиин республикын премьер-министр Индира Ганди Холбоото Штадуудта хоёр хоногой болзороор албанай хэрэгээр ерэбэ. Индиин правительствые толгойлогшо США-гай президент Р. Никсонтэй уулзаха.

Вьетнамай арадта эсэргүү дайнда бэлэдхэл, тэрэнние эрхилэлгэдэ хабаатай Пентагоной нюуса документнүүдые толилһон американ газетэнүүд «орондоо аша туһатай хэрэг» хэбэ гэжэ эдэ документнүүдые хэблэлдэ дамжуулан үгэһэн доктор Д. Эллсберг ингэжэ мэдүүлээ.

1972 оной январиин 4-дэ Д. Эллсбергын сүүд эхилхэ юм. Нюуса документнүүдые хуули бусаар хадагалжа байхаһаа гадна, тэдэниие өөрынгөө дураар хэрэглээ гэжэ засагаархид түлөөлэгшэд Д. Эллсбергые гэмнэнэ. 50 мянган доллар мүнгэ түлэжэ, Д. Эллсберг саг зуура сүлөөдэ гаранхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Эллсберг Нью-Йорк хотын Колумбийска университедтэ үгэ хэлэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БУУ ЗЭБСЭГ ХУРЯАЛГА—МҮНӨӨ ҮЕЫН ШУХАЛЫН ШУХАЛА АСУУДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIV-дэхи сесси «Буу зэбсэг хуряалгаар Бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай» гэһэн совет делегациин оруулһан тон шухала асуудал зүбшэн хэлсэлгээ эхилбэ. Энэ асуудалай шухалые хараадаа абажа, Генеральна Ассамблейн комитедүүдтэ бэшэ, харин пленарна заседаниинууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгые үнгэргэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Буу зэбсэг хуряалгын асуудалаар Бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай асуудал мүнөөнэй сессиин үзэмжэдэ табихадаа, буу зэбсэг үйлэдбэрилгые хуряалгада зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд дэлхэйн арадуудай, эб найрамдал тэсэшэ эрмэлзэдэг гүрэнүүдэй эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүйн түлөө тэмсэлэй тон шухала хуби гэһэн һаналһаа Совет правительство үндэһэ абаа. Буу зэбсэг хуряалгын асуудалнуудые ойрын сагта шиидхэхэ зорилгоор бүхы гүрэнүүдэй эдэбхи үүсхэл дэбэрээжэ, шэнэ шухала алхамуудые хэхээр болос гэһэн һанал Советскэ Союзай правительство баримталжа байһанаа элирхэйлнэ.

Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин эхиндэ болоһон юрэнхы политическэ асуудал зүбшэн хэлсэлгын үедэ олохон оронуудай түлөөлэгшэд совет дурадхалые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ һэн. Индиин, Иранай, Польшын, Австриин, Чилиин, Чехословакиин, Испаниин, Югославиин, Ирагай, Монголой, Афганистанай болон бусад олон гүрэнэй түлөөлэгшэд Совет правительствын үүсхэлые үндэрөөр сэгнэжэ байһанаа элирхэйлээ.

Совет правительствын дурадхалые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ ООН-ой дэргэдэхи СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэгшэ Я. А. Малик буу зэбсэг хуряалгаар Бүхэдэлхэйн конференциин зорилгонууд тушаа Совет правительствын хараа бодолнуудые тодорхойлоо.

Хүсэ хэрэглэлгын политика бэелүүлэгдэнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландиин правительствые толгойлогшо В. Фолкнер гэгшэ Ольстертой полициин туһалбариин хүсэнүүдые зэбсэгжүүлхэ тухай шиидхэбэри абаба. Туһалбариин хүсэнүүдтэ хабаатай хүнүүд гол түлэб хархис үзэлтэй протестантнууд юм. Тиимэһээ тэдэниие зэбсэгжүүлхэ тухай шиидхэбэри эрхэеэ хаһагдан Хойто Ирландиин католик үзэл баримталдаг зондо эсэргүү үшөө нэгэ алхам болоно гээд шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

СҮГСЭ ҮБГЭЖӨӨЛ БА БУСАД

Таряа хуряалгын дүүрэхэтэй хамта али бухы ажал хүдэлмэри ээлжээгээ хүлеэнхэй, хүдөөгэйхидэй үүдэ, сонхо тоншоһоор зандаа байдаг шуу. Намарай паар хахалха, үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэгтэй ха юм. Ушар тиимэһээ Даши Сандибаевич ажал дээрэ баһа һаатажа, үдэшэ орой болоһон хойно гэртээ ерээ һэн. Амаржа унтахань аабы гэхэдэш, үгыл даа. Яаруу түргэнөөр нюур гараа угаагаад, халуун шүлэ халбагадаһан бэеэрээ хайшаашьеб даа ошохоёо түхеэржэ захалба.

— Һүүе, клубтаа бушуухан ошолши. Хүнүүд үни хада сугларанхай, шинии ерэхые хүлеэжэ байнал ха. Бүри һаяхана хойноһоошни хүн ерээд ошоо һэн. Репетициин болохые мэдэһэн аад, орой болотор ябахашни баһа хайшаа юм. Хүнүүдые хүлеэлгэжэ байха. Аягүй бшуу,—гэжэ хани нүхэрэйнгөө ажаглалта хэхэдэ гайхабагүй.

— Теэд яахабши даа. Гаражда асаргадаһан комбайнуудые хараһаар, шалгаһаар байтарни энэ болобо ха юм. Үшөө тарялан дээгүүр ябааб. Зай, би удангүй ерэхэб, — гэжэ хэлээд, Даши Сандибаевич ээлжээтэ репетицидээ яаража ошоо бэлэй.

Клубта хүрэхээ ябахадань, нэгэ үбгэжөөл дайралдажа, тэрэниие ехэтэ гайхуулба. Энэ үбгэжөөлтэй үдэр бүри уулзадаг, хани халуунаар хөөрэлдэдэгшье һаа, һайса мэдэхэгүй байһанаа мэдэрбэ. Харин тэрэнь мүнөө һөөл илдамханаар, тон дүтын нүхэр мэтэ харагдаха юм. Ушар юуб гэхэдэ, үнеэхи зүжэгтэнь хэлэгдэгшэ Сүгсэ үбгэжөөлдэнь адлирхуугаар харагдаа бшуу. Тиимэһээ энэ үбгэжөөлтэй үглөөдэр заабол уулзаад хөөрэлдэхэ, абари зангыень адаглан хараха гэжэ сэдьхэбэ. Зүжэг дотор граждан дайн тухай яһала гоёор бэшэгдээшье һаа, харин граждан дайе нюдөөрөө хараһан, хабаадалсаһан хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдэнь, бүришье удхатай байха һааб даа.

Тэрэнэй клубта орохотой сасуу:

— Сүгсэ, Сүгсэ! Бушуухан сценэ дээрэ гаралши. Рольшни дүтэлөө,—гэжэ Дэрээнэй арадай театрай режиссёр Владимир Цыдыпович Баторов хэлээдхибэ. Тиихэдэнь Д. С. Аюшеев хубсаһаа тайлаад, Сүгсэ үбгэжөөлэй хубсаһа үмдөөд, грим хээдхибэ. Баян Шоные шарайшалһан бэлтэгэр хурдан харасатай, энэ тэрэ сүгсэгэнэһэн ябадалтай үбгэжөөл уданшьегүй сценэ дээрэ гаража ерэбэл даа. Зүжэгэй үйлэ саашадаа үргэлжэлжэ, баян үгытэй хоёрой хоорондохи зүрилдөөн бүришье шангадана. Эндэ Сүгсэ үбгэжөөл—Д. С. Аюшеев—баян Шонодо һаймһарнагүй, айжашье һүрдэнэгүй, харин өөрын онсо маяг шэнжэ оруулжа, хомхой хобдог баяниие ёгтолһон түхэлтэйгөөр наадаба.

Сүгсэ үбгэниие хайрлахааршье, энеэхээршье. Тиимэһээ энээнэй образ айхабтар орёо хүшэр, бүхы бэлиг шадабаряа гүйсэд гаргажа наадаха хэрэгтэй бшуу. Сэхыень хэлэхэдэ, Даши Сандибаевич зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа. Үнэхөөрөөшье, һуури байрагүй, энэ тэрээгүүр сүгсэгэнэжэ, хошон зугаа гаргажа ябадаг үбгэжөөлэй образ тодо хурсаар харуулагдаа һэн.

Сүгсэ үбгэнэй образ тодо хурсаар, хүнүүдэй үнэншэмөөр гаргахын тула Даши Сандибаевич нилээд ехэ оролдолго гаргаһан юм. Нютагайнгаа аха заха үбгэд, хүгшэдтэй һайса хөөрэлдэһэн, тэдэнэй абари зангые, аяг аашые адаглан шэнжэлһэн байха. Совхоздоо главна инженерээр хүдэлдэг. Ажалай хэрэгээр Улаан-Үдэ ерэхэдээ, буряад драмын театрта заабол орожо, зүжэгүүдые хаража ошодог. Миин лэ зүжэг һонирхон хараха бэшэ, харин артист бүхэнэй бэлиг шадабарида һурахые оролдодог юм. Драматург Ц. Шагжинай бэшэһэн «Тангариг» гэжэ зүжэгые хэды дахин хараһан байха. Теэд харангүй яахаб даа. Сүгсэ үбгэжөөлэй роль гол рольнуудай тоодо ородоггүйшье һаа, энэ үбгэнэй образ хүсэдөөр гаргахань айхабтар орёо бшуу. Тиихэдэ Д. С. Аюшеев артистын һургуулида һураагүй, тад ондоо мэргэжэлэй хүн ха юм. Сүлөөтэй сагаа тон зүбөөр, аша туһатайгаар үнгэргэхые оролдоһоо, зүжэг нааданда дуратай байһанһаа болоо, образ, роль бүхэндөө харюусалгатайгаар хандадаг гээшэ.

Тиигэһээр репетициин үе дүүрэжэ, Дэрээнэй уран һайханай бүлгэмэй артистнар нютагайхидайнгаа урда шалгалта бариха болобо. Тэрэ ажалдаа байхадаашье, механизаторнуудтайгаа хөөрэлдэхэдөөшье ролёо дурсан һанажа, хайшан гэжэ наадаха тухайдаа һанаагаа зобохо юм.

...Тэрэ үдэшэ нютагайхидынь клубтаа олоор суга[…] Сүгсэ үбгэжөөлые хараһан, альга ташалдаһан нютага[…] Д. С. Аюшеевтэ ехэ баясаа һэн. Хараха янзада хүнүүдһээ [...] гардаггүй аад, хошон зугааша үбгэнэй образые ёһотой [...] тист мэтээр харуулжа шадаха гэжэ һанаагүй хаш. Тии[...] ахамад инженер шалгалтаяа эрхимээр барижа шадаа ха [...]

...Уданшьегүй Улаан-Үдэдэ драматическа коллективу[…] харалга боложо, Дэрээнэй артистнар хоёрдохи шатын ди[…] до хүртөө бэлэй. Тодо хурса образ гаргаһанай түлөө, өө[…] онсо бэлиг шадабаритай байһанай түлөө Даши Сандиба[…] Аюшеев нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаа һэн. [...] гэһэнһээ хойшо Д. С. Аюшеев арадайнгаа театртай хаха[…] гүй. Хэдышье сүлөөгүй байгаа һаа, заабол нэгэ аргыень [...] жо, ээлжээтэ репетицидээ хаһа сагтаа ерээд лэ байдаг.

Главна инженерэй уялга тон харюусалгатай, хэхэ ажа[…] захагүй ехэ ха юм. Механизаторнуудтаа саг дарыдань [...] һалха, һандарһан техникыень заһаха ушар гарадаг. З[…] заабари үгэхэ хэрэгтэй. Элдэб суглаануудта байлсангүй, [...] тын ажалда хабаадалсангүй яажа болохоб. Теэд Даши [...] дибаевич алишье хэрэгтэнь үрдидэг шуу.

Коммунист, парткомой гэшүүн байһан тула партийна [...] габари саг дары дүүргэжэ байдаг. Гэхэтэй хамта, Бур[…] хүдөө ажахын институтда заочноор һуралсана.

Дэрээнэй арадай театр мүнөө Ц. Шагжинай «Түрүү[…] жэл» гэжэ зүжэг бэлдэжэ байна. Республика дотор хай[…] ажахын хайшан гэжэ байгуулагдаһые эндэ харуулагдана[…] зүжэгөө дэрээнэйхид Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэл[…] до зорюулна. Гол рольнуудайнь нэгэдэ Д. С. Аюшеев на[…] юм.

Минии һанахада, Даши Сандибаевич харагшадай сэдь[…] хододоо баясуулжа, магтаал һайшаалда хүртэжэ ябаха[…]

М. ОСОДО[…]

Хурамхаанай аймаг.

Арсалан ЖАМБАЛОН

ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ—МАГТААЛ

Урин дулаан хабарайнгаа
Ургы надхаан ерэхэдэнь,
Урма дүүрэн шарайгаа
Улад зондо түхеөхэдэнь,
Налгай дүүмэр басагаднай
Наһаа хүсэбэ гэлсэнэлди.
Наада зугаата хаһатнай
Наашаа хараба гэлсэнэлди.

Хүбшэ бүтүү ой соош гэлэй—
Хүхын дуугаа эхилхэдэнь,
Хүдөө добоор жэргэмэлэй
Хүгжэм татан жэнгирхэдэнь,
Хүдэр шамбай үетэмнай
Хүлгүү болобо гэлсэнэлди,
Хүмүүн нангин бэеытнай
Хүндэн дүмэн дэмжэнэбди.

Зэрэлгээтэ талынгаа
Зэһээд налайн тэниихэдэнь,
Зүргэ субаса дайдынгаа
Зүлгэ ногоогоор нэмжыхэдэнь,
Аажам даруу эгэшэнэр
Аялдар бэлэйл гэлсэнэлди,
Анханайнь сэдьхэл шэнээр
Обтон һэрибэ гэлсэнэлди.

Ууса дүүрэн малнуудайнгаа
Үргэн нугые бүрхөөхэдэнь,
Ууҗам дэлгэр нютагайнгаа
Ураг тарагаар дэлбэрхэдэнь,
Һаншаг сагаан эжынэрэй
Һанаан тэгшэрбэ гэлсэнэбди,
Һайн хүсэлөөр тэдэнэрэй
Һайхан юрөөлынь хүлеэнэбди.

Энэ—байгаалиин һалбардаг
Эгээл үрэжэлтэ үе сагта,
Энэрхы хүнэй уярдаг
Эгээл уянгата үе сагта
Замаймнай хани таанадтаа
Залиршагүй магтаал эхилэе,
Заяан хубитай таанадтаа,
Зүрхэнэй ульһа бэлэглэе!

Хүдэр бэеэ оложо,
Хүн түрэһэн урмандаа
Хүсэл зориг холбожо,
Хүсэ нэмэһэн хаһандаа

Абьяас дүршэл шудалаад
Амжан ябаха хабатайлта,
Алдар солоор суурхуулаад
Арад зондоо хүндэтэйлтэ.

Һанаан бодолой шэмэг—
Һайхан сэдьхэлээ дэлгээд,
Хонгёо дуун, уран шүлэг
Ходол зорюулан бэшэхээр
Ажабайдалаа зохёожо
Амар жаргалан түхээнэт,
Айл аймагаа хүхеэжэ
Ажана тэниглэн түбхинэнэт.

Эрдэм бэлигэй жолооe
Эгээл бүхөөр баринхай,
Эрхим баллиг гээшые
Энэ гэжэ тоолонхой,
Үндэр ургаса хуряанат,
Үүлтэртэ мал үдхэнэт,
Үбшэн гасалан саранат,
Үхибүүдыемнай һурганат.

Нарай шэнги дулаахан
Наартай урихан зангаараа
Эдир хүүгэдээ энхэрэн
Энхэ элүүрээр дэгжээжэ,
Үргэн харгыда гарган
Үнэн хэрэгтэ юрөөнэт.
Зоной зэргэдэ үндылгэн
Зориг хүсыень хүбшэлнэт.

Зугаа, дуугаар салгидаһан
Зунай нарьяата үдэрнүүдтэ
Зориг, эршэ зангидаһан,
Залуу наһанай һорёонуудта
Шамбай бэсын шадал хүсэ
Шалгаха зали соготойлта,
Хүнгэн нугархай хүдэлсэ
Һунган харуулха золтойлта.

Эрэ зоной омогорхол,
Эдир хүүгэдэй баярхал,
Энэ дэлхэйн гол хүсэн —
Энхэ байдалаймнай эхин —
Иимэ нэрэ зэргэтнай
Илан ябаха болтогой,
Иимэ габьяа солотнай
Эгүүридэ мүнхэ болтогой!

ЖЭШЭЭ

Дружинын Соведэй зүблөөн дээрэ Дагзал Дондороновой номоо хэр үзэжэ байһан тухай хэлсээн болобо. Номдоо муугаар һуранаш, журам сахинагүйш гэжэ нүхэдынь хатууханаар шүүмжэлбэд.

Отрядай вожата Дулма Бардамова эрхим һурагшадһаа жэшээ абахаяа янаш гэжэ һануулба.

Тиихэдэнь Дагзал Гатабһаа жэшээ абадагби, тээсгэн тоо бодолгоор шалгалтын хүдэлмэри хэхэдээ, хоёр жэшээ буулгаа һэм, үсэгэлдэршье ород хэлэнэй диктантда гурбан үгэ хаража буулгаа һэнби. Иигэжэл жэшээ абан гэһээмни, «хоёрые» табижархинал даа гэжэ мэдэрхэдэнь, һурагшад лажаганаса энеэлдээ бэлэй.

Б. НАМСАРАЙН.

Поэт Д. Улзытуевай шэнэ ном иимэ нэрэтэй, «Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишод тухай шүлэгшын репортаж» гэжэ нэмэлтэ гаршагтай. Тиимэһээ номой оролто үгэһөө хэһэг харуулая:

«БҮРЭН ХААНАЙ БООРИДО»

Үглөөнэй һэрюун һэбшээн
тээшэ,
Үнгэлиг талынгаа зэрэлгээн
тээшэ,
Үргэн Зэдынгээ урасхал үгсэн,
Үнэн байдалай амисхал дамжан,
Үглөөдэртөөл ябахам даа,
ябахамни.
Шүхэртэл сэнхир огторгойтой

Шүүдэртэ сагаан бэлшээри
тухай,
Шүрбэһэлиг бэетэй, баатар
солотой
Сүлөөтэ сагай малшад тухай
Шүлэглэжэ байжа туршахам
даа, туршахамни.

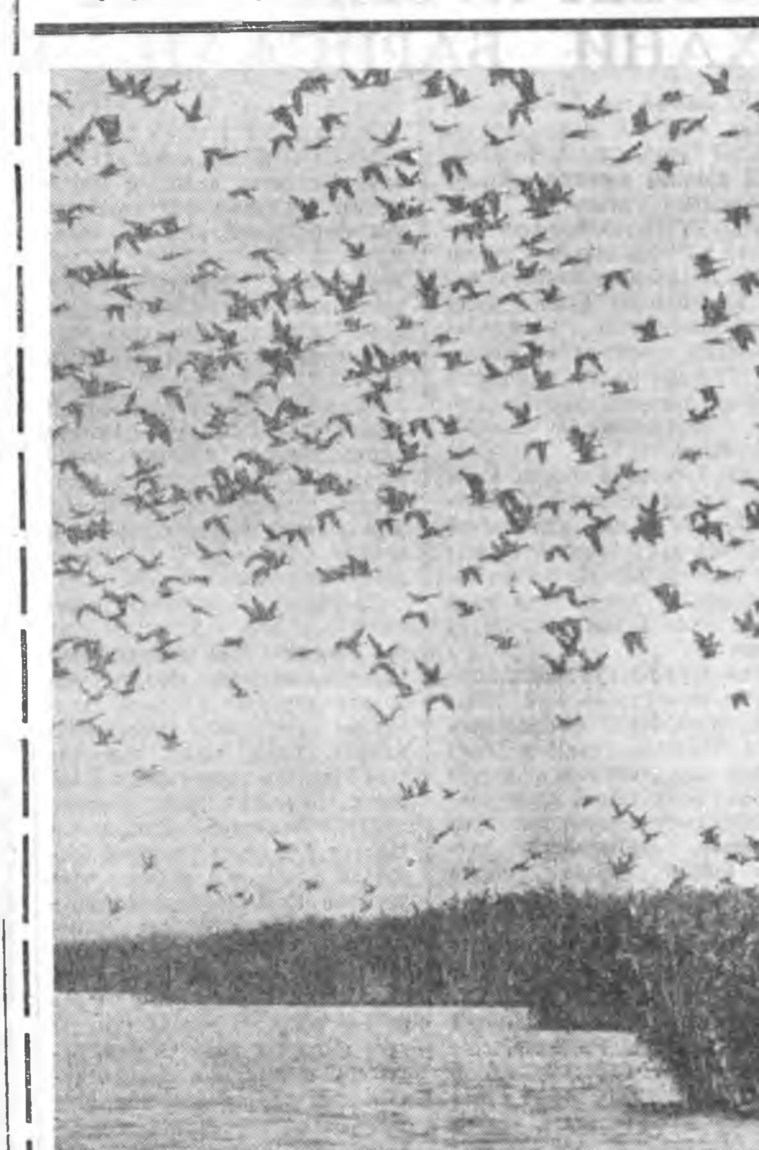
Буряадаймнай мэдээжэ поэт Дондок Улзытуев хонин һүрэгөө үсхэн олошоруулхын тула эсэшэ сусашагүй хүдэлэн, габшагай ажалаараа суурхаһан хонишодые магтан дуулаа. Нютаг буряадай уг гарбал тухай хэдэн үгэ угай бэшэг сооһоонь харуулһан бэеэрээ, мүнөө сагай колхозой байдалые шадамар бэрхээр зураглан, ажалай баатарнуудтай бидэниие танилсуулна.

Шүлэг прозо хоёрые холисолдуулан бэшэһэниинь номые тон өөрсэ янзатай, һонин болгоно. Тус ном тухай шэнжэлэгшэд өөһэдынгөө һанамжа хэлэхэ бэзэ даа. Манай һанахада, сагаан эдеэ, тарган мяха, торгон нооһо элбэгжүүлдэг баатарнууд тушаа уран дуугаа үшөө элбэгээр зохёохол ёһотойбди.

Зэрэлгээтэһэн
зэд улаан майланууд,
Зэргэлээ сэнхир
Бүрэн, Гунзан ууланууд..
Зэлэ татаһан
хүн сагаан баял[…]
Зэдэ нютаг,
Зэдэ нютагни, ба[…]

Иимэ үгэнүүдээр поэ[…] түгэсхэнэ. Зүгөөр «Баярта[…] хэлээд, хойшоо хориггүйгөө [...] шангүй, поэт баатарнуудтаа [...] бусажа, тэдэнэйнгээ образ[…] ри тодо болгохо, миин [...] бэшэ, харин поэмэ зохёо[…] гэжэ найдамаар.

Ц. ДОНДО[…]

Манычай сөөрэм гоё һайхан юм. Һагсагар ногоон хулһад соогуурнь галуу, нугаһад тамар жа, аялга хүгжэмөө зэдэлүүлжэ байдаг. Дээгүүрнь шубууд элин халижа, саг зуура амархаа һуудаг. Ангуушадай сэнгэхэдэ одоо гоё даа.

Ростовско областиин үзэсхэлэнтэ гоё булан тохойдо оршодог энэ сөөрэм шадар туристнуудай агнаха ажахы һаяшаг эмхидхэгдээ. Дүй дүршэлтэй ангуушад, егерьнүүд агнууриин ёһо гурим сахижа, байгаалиин баялигые хамгаалжа байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Манычай сөөрэм дээгүүр үй түмэн галуунууд элин халин ниидэнэ.

БАСНИ

Сергей МИХАЛКОВ.

Батаганаан зүгы хоёр

Яяр Батаганаан шорой дээрэһээ
Ягаан сэсэгтэ ерэжэ һууба ха.
Баатар ажалша Зүгы тэндэһээ
Балын тоһо суглуулжа ябаба ха...
«Ниндэе намтай! — гэжэ Батаганаан
Нюдөө эрбэгэнүүлэн, Зүгыдэ хэлэбэ.—
Эгээл дуратай юумээрш хүндэлхэб ханаан,
Эдеэнэй гэртэ элдэбын хоол элбэг.
Айлшадые тэндэ хүндэлөө ха юм —
Амтан шүүһэн, зүгын тоһон бии.
Садатараа эдихэбди — миинтэ ха юм!»
Саашаа боло! Намда хэрэггүй! —
Гэһэн Зүгын харюу дуулаад,
Гэнтэ залхуу Батаганаан сухалдаа:
«Тиигээ һаа ажаллажа зобо!»—гээд,
Тэрэ ошодог гэртээ ороол ниидээд.
Батаганаан тэндээ нялдадаг саарһанда
Баригдашоо һэн даа...
Аба, эжын эрхэ тангил хүбүүд, басагад
Ахир хүнгөөр үдэрнүүдээ үнгэргэн,
Дэмы хооһоор зайжа ябаһанаа балаалаад,
Дээдын ехэ баатаршалга гээшэ гэн,
Нимһал залхуудаа дарагдан, батаганаа[…]
Нялдадаг саарһан дээрэ һуушанал.

Гунга ЧИМИТОВ буряадша[…]

Шог

ГАХАЙ

Уһан тулам болотороо архидаһан Ханхай гэгшэ үдэшын боро хараанаар һууринай гудамжаар найгаржа ябаба ха. Эртэ үглөөнһөө хура бороотой байжа, шабартай гээшэнь аргагүй. Һогтуу Ханхай эндэ тэндэ шүргөөсэлдэжэ, хашааһаа барилсажа ябатараа бүри дүтэхэнэ даа, оройдоо зэргэлээд шахуу нэгэ обхогор юумэнэй тэнзыжэ хэбтэхые обёоржорхибо.

Архиин охиндо «хүлдэшэһэн» нюдөө нюла-нюла аршасагаагаад, һарабшалан байжа харасагааба. Танижа ядахадаа сухалдаад, хоолойгоо харшаганатар һоросгоожо, үнөөхи обхогор юумэн дээрэ «пяас» гэтэр нёлбожорхибо. Тиигэжэ байтараа, сугтаа һайса архидаһан Бадмаяа һанажа, шабар соогуур хэды алхаад [...] обхойжо хэбтэһэн юумэеэ тонголзон хараад:

— Бадма-а, бодо даа, хүйтэ абахаш! — гэжэ [...] уруунь альгадаба.

Тэрэнь хоршогонхоһоо бэшэ хүдэлбэгүй. Х[…] Ханхай нилээд болгоомжотойгоор обёороод абаба. [...] доһон гахай тэрэ дары обхолзон бодоод Ханхай[…] доогуур шурган гаража, шүүд унагаар алдаба.

— Аа, гахайл хадаа гахайл байнаш даа! — [...] Ханхай дуугараад, шабар соогуур саашаа на[…] ошоо һэн.

Г. РИНЧ[…]

СТУДЕНТНЭРЭЙ ПОЛИКЛИНИКЭ БАРИГДАХАНЬ

Улаан-Үдэ хотодо дээдэ һургуулинуудай студентнэрые болон багшанарые аргалха стационартай поликлиникэ барюулха тухай тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаа. Тэрэ поликлиникэ хадаа дээдэ һургуулинуудай студентнэр болон научно-педагогическа хүдэлмэрилэгшэдэй аргаламжые һайжаруулха зорилготойгоор баригдахань.

Вузууд хоорондын поликлиникэ 650 һууритай, харин стационарынь 50 оротой байха ёһотой. Тэрэнэй проектые 1972 оной июлиин 1 болотор зохёохые «Бурятгражданпроект» гэжэ институдые Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

Поликлиникэ 1973—1974 онуудта баригдахаар хараалагдана.

СЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУ[…]
12.55 — дамжуулгын пр[…]ма. 13.00 — орон доторь[…]нин. 13.05 — «Тигры [...] льду» гэһэн үхибүүдтэ [...]лагдаһан уран һайханай ф[…] 14.15 — «Считалочка» [...] үхибүүдтэ зорюулагдаһан [...]жуулга. 15.10 — «Празд[…] в будний день» гэһэн док[…]тальна телевизионно ф[…] 16.00 — «Боевые спу[…]мои» гэһэн фильм-ко[…] 16.45 — «Һайндэрэй [...]дөөн» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУ[…]
17.15 — концерт. 18.0[…] Улаан-Үдэ хотын ажа[…] түлөөлэгшэдэй һайндэр[…]лаанһаа дамжуулга. 18.[…] концерт. 19.20 — «Гово[…] сказывает о себе» гэһэн [...]визионно фильм. 20.[…] концерт.

МОСКВА ХАРУУ[…]
21.00 — дамжуулгын [...]грамма. 21.05 — ко[…] 21.55 — һайндэрэй дам[…]

УЛААН-ҮДЭ ХАРУ[…]
22.20 — концерт.

ХУН САГААНАЙ ХУБИ ЗАЯАН

ОНТОХОН

Уулын үбэрөөр бэлшэжэ, ургы ногоо шэмхэлэн ябаа һүрэг хонидой удамаршa—һүүлдээ толботой халзагшанай хун сагаан хурьганиинь эхээ тойрон наадажа, эрхэлэн мааран дэбхэрнэ. Гэнтэ гэнтэ гүйжэ ерээд, эхынгээ дэлэн гамгүй шангаар дэхэсэгээн, амтан һүень хүхэжэ, амаараа хөөһэ буурахадаа, эжыдээ баяр хүргэһэншэг болсогорхон һүүлээ борболзуулна. Эхэнь хурьгахандаа хүхэ дэлэнгээ хүндүүлхэй болоторнь дэхүүлхэдээ, хүлөө үргэн үбшөөрхэбэшье, хүхэнэн маараn мээхэйрнэ. Эрхэ тэршээ хурьганиинь энээгүүр тэрээгүүр гүйсэгөөжэ, элдэб ургамал һонирхон: «Эжы, эжы, энэ юун гээшэб? Эдихэм гү?» — гээд ходо маарaжа, хойно хойноһоонь асууна. «Эди даа, мухамни, ургы гээшэл даа энэшни, улаалзай гээшэл даа тэрэшни»,—гэхэ мэтээр эхэнь амаараа дүүрэн ногоо амтархан маамаран байбашье, пүлшэгэнүүр бүдүүн хоолойгоор хашаргүйхэн харюусана. Шэмэтэйхэн ногоо харахадаа, хурьгаханаа хажуудаа дуудажа хубаалдан эдеэлхэ зуураа, олоһоноо олонтой хубаалдажа эдихэдэ, одоол амтатайхан байдаг юм. Олоһон олоһоноо эдеэд, ондор-ондор оодоролдобол, оһол тодхор дайрадаг. Һүүлээ үргэн һаахаржа, һүрэгһөө таһаран зайгуултабал, һүниин харанхыда төөридэг. Эбэрээ һайрхан эдирхэжэ, эжэлһээ холодон хулжабал, эдишын аманда ородог. Дунда һайнаар эдеэлээд, эжэлээрээ эбтэйхэн ябахадаа, аюул тодхор алгасадаг, арьяатан дайсан зайладаг гэһэн эхэ, эсэгын һургаал эндүүгүйгөөр сахибал, хорхойдо хориггүй, хоёр заяанда нүгэлгүй, хонгор номгохон хонидой хуби заяан тэрэл гээшэ гээд һөөл хөөрхэн хурьганайнгаа һүүл дорохононь үндэжэ, заяанайнь ябадалые заабарилна...

Эгээл энэ үедэ хадын оройдо, хухюур модоной гэшүүһэн дээрэ буурал сагаан толгойтой булай томо бүргэдэй бооридо бэлшэһэн хонид тээшэ шүлһөө залгин шэртэжэ, хушуугаа хабиран һуутарнь, хөөрхэн бишыхан амитадые хүсөөр нюдаран бажуугаад, хэһэг хэһэгээр, хубаалдажа, хэбэли гүзээгээ дүүргэдэг хани нүхэр харсаганъ хаанаһаашьеб ниидэн ерэжэ, хажуудань һуулсаха зуураа һанаа алдан шуухираад:

— Хээрэ талаар зайгуултаха хэнзэ дальбараашье харагданагүй, хамаг шубууд эблэжэ хамтын байра түхеэрээд, харуултай байдаг болонхой. Мяха эдихээ болигты, мойһо жэмэс эдигты, артельдэмнай орогты, ажал хэжэ һурагты гээд маанадые баадхаха һанаатай ха. Яаха бэлэйбди, ахатан? Яатарааш гэдэһэм үлдэнэб даа. Үбһэ ногоо эдихэ үйлэ тодхор дайрахань гү?—гэжэ байжа гэмэрнэ.

— Яа гээбши теэд, би шамайе һанахаһаа байтагай, өөрөөшье хоёр хоногто хооллоогүй аад, хотомни хооһон холшогоножо байна, — гээд бүргэд шадал тамираа шалгажа үзэхэ гэһэндэл бэеэ һэгсэрэн, даляа дэлгээжэ дэбеэд, дэбеэд абана. Харсага бүргэдые сабшалаагүйгөөр шэртэжэ:

— Үсэгэлдэр олонһоо таһараад ябаһан ори гансахан борбилоо арайхан намнажа барихадам, амташье үзүүлэнгүй буляажа эдиһэн аад, хооһонби гэжэ худалаар хэлэнэш. Харин би хооһонби,—гээд һөөл гомдолтойгоор һээргэдэнэ.

— Борбилоо, борбилоо гэсэгээжэ, үмхэ залгишье болохогүй юумые үрилхэнэ гээшэ гүш? Би шамда олзоһоо бүхэли бүхэлеэр үгэлсэгшэб даа. Мэдэхэгүй һаа, мунхаг тэнэг амитан гээшэш. Хожом хойшодоо холуур ябаарай намһаа,—гээд, сухалаа хүрэһэн бүргэд ниидэшэбэ.

— Аюул! Аюул! — гэһэн оогололдоон, мааралдаан, олиггүй шууялдаан дундуур, юрэ бусын хүүсэн сууряан соностоно, амгалан бэлшэжэ ябаһан халзан сагаагшын айһан мэгдэһэндээ, шэшэргэнэһэн хойлоогоор:

— Маа, маа, мухамни, наашаа ерэ даа, хурьгахамни, — гээд хараашалан гэдэргээ эрьехэдэнь, наадажа ябаһан хурьгыень нарбагар хара арьяатан хүдэр һабартаа бажуугаад, хүхэ тэнгэридэ дэгдэхэнь халта харагдаад:

— Эжы! Эжы! — гэһэн эжэл танил маараан эхынь шэхэндэ элихэн соностоод үнгэршэлэй. Агшан зуура гэнэдхээһэн арьяатан дайсан зугадажа, атар тунга бэлшээридэ амгалан байдал һэргэбэ. Ан-бун гэһэн хонид хүхэнэлдэн мааралдан, хурьгадаа хүхүүлжэ оробо. Гансал гасаланда дайрагдаһан халзан сагаагшан хонидой дундуур иишэ тиишээ гүйжэ, эхээ хүхэжэ байһан энэшье, тэрэшье хурьгадые үндэжэ үзэхэдэнь, хоншуухан хангалтай хун сагаахан хурьгахаиинь хаанашье үгы даа. Хайрата гансахан үриеэ хамгаалжа шадангүй алдаһандаа хара бууһан эхын халуухан зүрхэниинь шэмшэрэн, хараха нюдэниинь бүрүүлтэн, харанхалан унашоод хэбтэхэдэнь «Эжы! Эжы!» гэһэн эжэл танил маараан эхын шэхэндэ соностоһон шэнгеэр һанагдажа, шадал орон бодоод, шамдан маараn бэдэрнэ.

— Амгалан байдалдаа дашууран, алмай һүлэр ябагдаба. Аабагар нарайхан үриеэ арьяатан дайсанда буляагдабаб,—гэжэ уй- хай болоходонь, айхые мэдэхэгүй зоригтойшуул, арба, хорин хурьгадууд аюулда дайрагдаһан эхые аргадан, мааралдан угтажа:

— Хүгшэн эжы, бү гажарагты, хорото дайсаниие мүрдэжэ хонолго дээрэнь хэһээхэбди. Хун сагааханиие сүлөөлөөд, һүрэгтөө бусаажа асархабди,—гэлдэн гүйлдэжэ ябашалай.

Олзоёо һабартаа бажууһан хобдог мяхаша бүргэдые харсага нүхэрынь угтажа, хахад олзошни минии гээд хам шүүрхээр забдаба. Залд гэһэн бүргэд:

— Зайла эндэһээ түргэхэн, залгишье мяха үгэхэгүйб,—гээд зандаран, бадаран хашхарба.

— Иигэхэбши үшөө? Эриһэнээ абажал һалахаб,—гэжэ уланхадаа нэтэрһэн харсага урда, хойноһоонь ёборжо, урагшань ябуулхаяа болибо. Энэ үедэ хурьгахан аһан шадалаараа тэршэлээд, алдагдан һабарһаань унашалай. Ууроа хүрэһэн бүргэдэй уршаг татаһан харсагые унаса алырадаха гэхэдэнь, харин тэрэнь газарта унаһан хурьган дээрэ габшагай түргэн бууша ба.

— Яатараа һүрхэйтэбэш, яяр? Далита шубуунда гартаагүй, дайсан харатанда илагдаагүй, баатар хүсэтэ бүргэдые баһаха наадалха болобо гүш? Биса бажуухаб шамайе,—гээд, хүдэр далняа хумижа, хүүен хойноһоонь бууxадань, үмхэшье мяха тоншожо үрдеэгүй байһан харсага үтэр мэгдэн зайлажа, үһөө хороор хаагалан, өөдөө дүүлин дэгдэбэ. Үүлэндэ хүрэмэ үндэрһөө һомон хурдаар һиинажа ерэхэдэнь, бэедээ найданги бүргэдэй, үбсүүгээ сэлин, өөдөө хаража хэбтээд, һабараа тодон, һайрхуу бардамаар угтабашье, эршэдэн бууһан харсага эрэлхэг бэерхүү тэрэнэй яһан үбсүүень сүмэ ёбоод, яг тэндээ шаагдашоо.

Харин тиихэдэ хун сагаахан хурьгахан хорото дайсанда ба жуугдажа, хоёр нюдөө тоншогдобошье урма зоригоо хухарангүй, улам эршэдэн тэмсэлдэжэ, арьяатанай һабарһаа алдууран, аяар дээрэһээ унахадаа, түр зуура бүглэрһэнөө тэлэрэн, аажамаар һэргэжэ тэмтэрэн, маараn байтарнь, хани нүхэд хурьгадынь хажуудань гүйлдэн ерэжэ хайрлан, мааралдан, булагай һайхан уһа балгаараа зөөжэ ундалуулба, бутуула шэмэтэйхэн ногоо бултаараа зулгаажа хооллуулба. Энэ үедэ хурьгадаа бэдэрһэн эхэнүүдынь хойноһоонь хүсэжэ ерэхэдээ, халзан сагаагшан өөрынхиеэ хараһаар танижа ядабашье, хоншуухан үнэрынь абахадаал, минии гэжэ мэдэрбэ, мээхэйрэн маараn хүхүүлбэ....

Б-М. ДЫШИНОВ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[…]

Манай адрес, телеф[…]

г. УЛАН-УДЭ, ул. [...] 35. Телефоны: редак[…] 54-54, приёмная—5193 [...] редактора—68-08, зам. [...]тора—62-62, ответ. сек[…] —34-05, общественная [...]ная—56-62, машинное [...] —50-52, зам. ответ. сек[…] —36-76, отделы: пар[…] жизни —60-91, сельско[…]зяйства—64-36, 63-86, [...]ганды и агитации—56-23, [...]мышленности и стро[…] —61-35, советского стр[…]ства в быту—69-58, ку[…] и школ—60-21, писем [...] селькоров—67-81, инф[…] 57-63, фотолаборатор[…] 33-61.